

ROCKWOOL FONDEN

Forskning

Mistrivsel på dagsordenen

Mistrivsel på dagsordenen

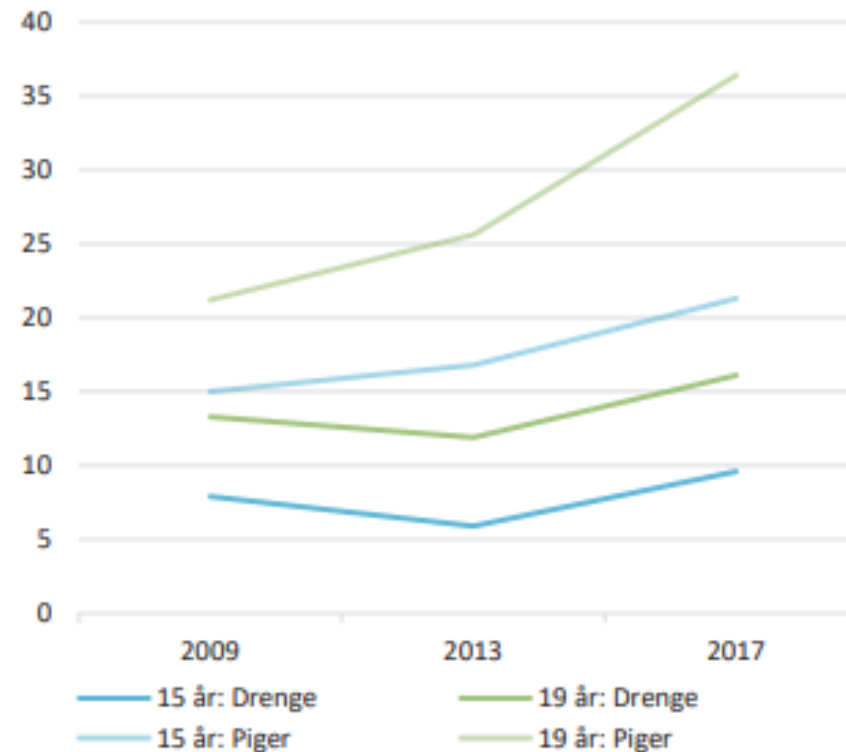
Forsker bag nyt projekt om mistrivsel blandt unge: Vi skal stoppe med at individualisere de unges problemer

Stadig flere unge mistrives psykisk, og flere end hver syvende ung får i dag en psykiatrisk diagnose. En del af forklaringen er store, samtidige forandringer i samfundet – og derfor skal vi blive bedre til at flytte blikket væk fra de unges indre, siger en af forskerne bag stort forskningsprojekt.

Hvad siger forskningen?

Fra "Børn og unge i Danmark. Velfærd og Trivsel 2018" (VIVE, 2018)

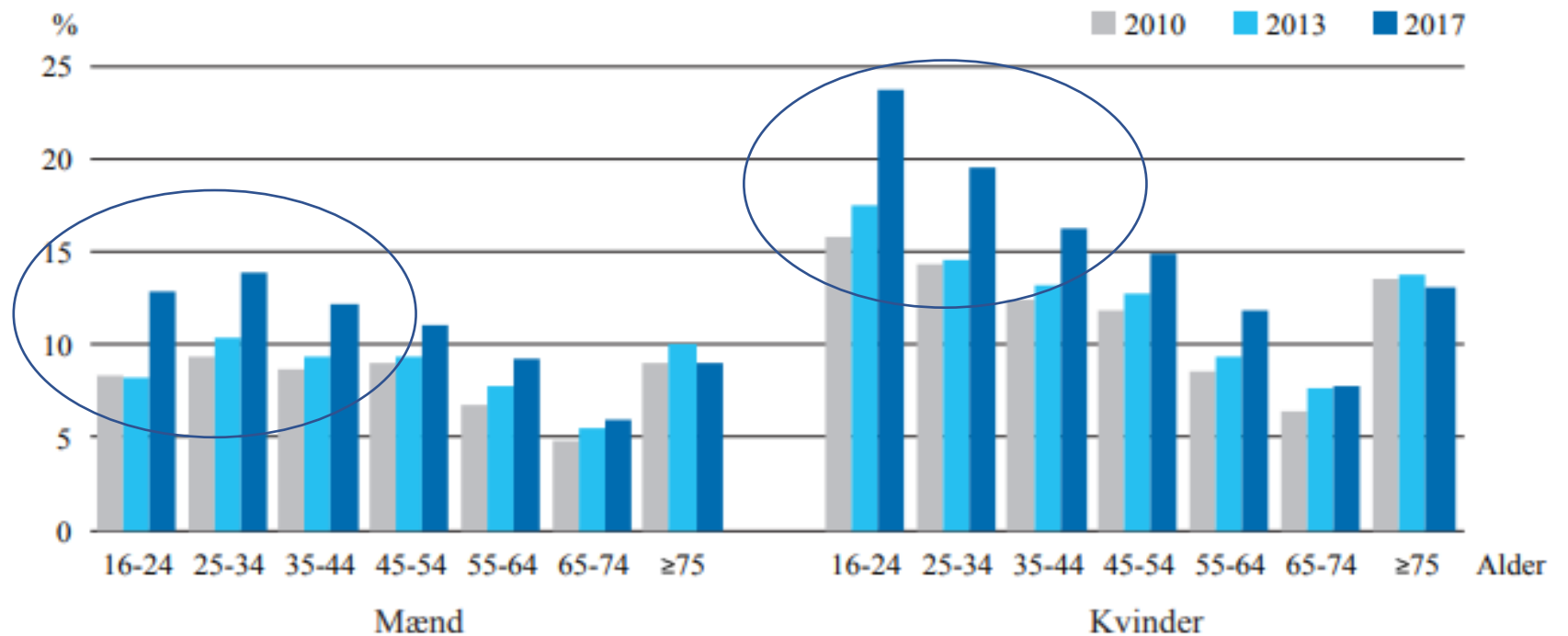
FIG. 8.2.3: 15- og 19-årige, der har haft en psykisk lidelse 2009-2017. Procent

Hvad siger forskningen

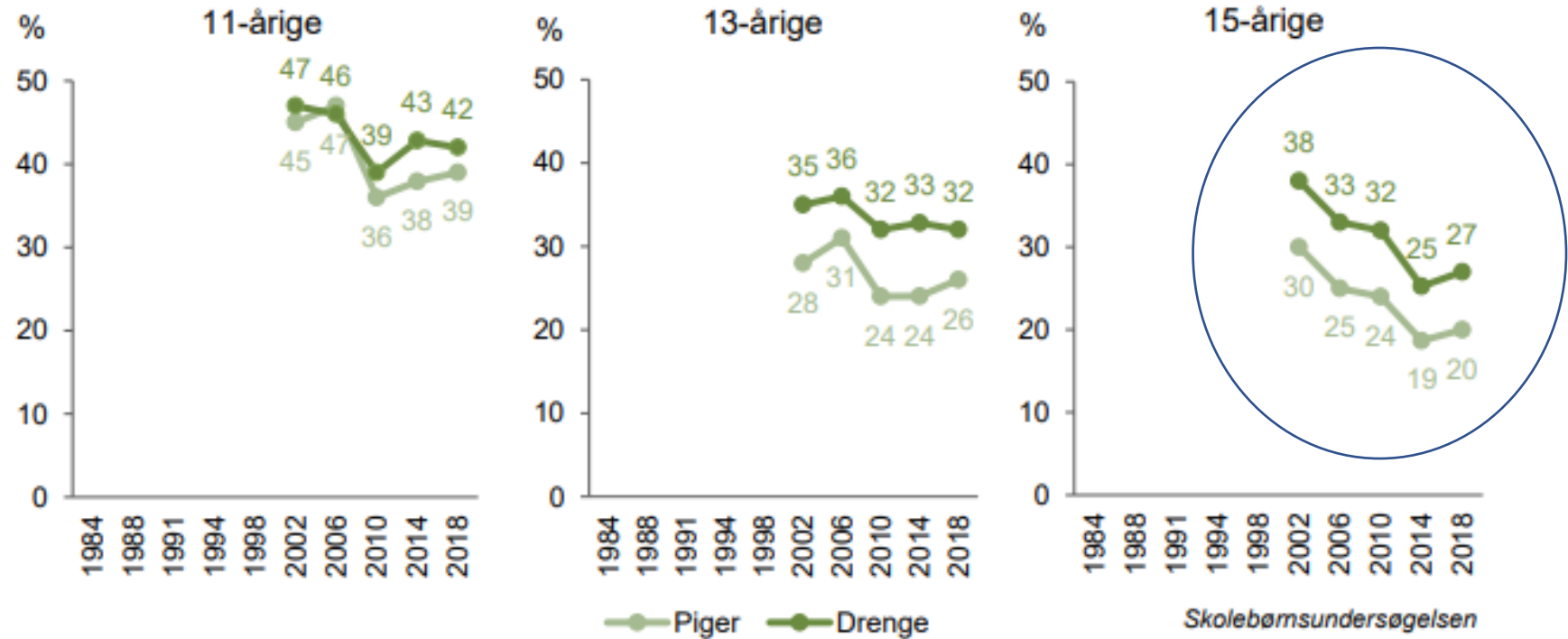
Fra "Danskernes sundhed. Den nationale sundhedsprofil, 2017"
(Sundhedsstyrelsen, 2018)

Figur 2.2.2 Andel med dårligt mentalt helbred blandt mænd og kvinder i forskellige aldersgrupper. 2010, 2013 og 2017. Procent

Hvad siger forskningen?

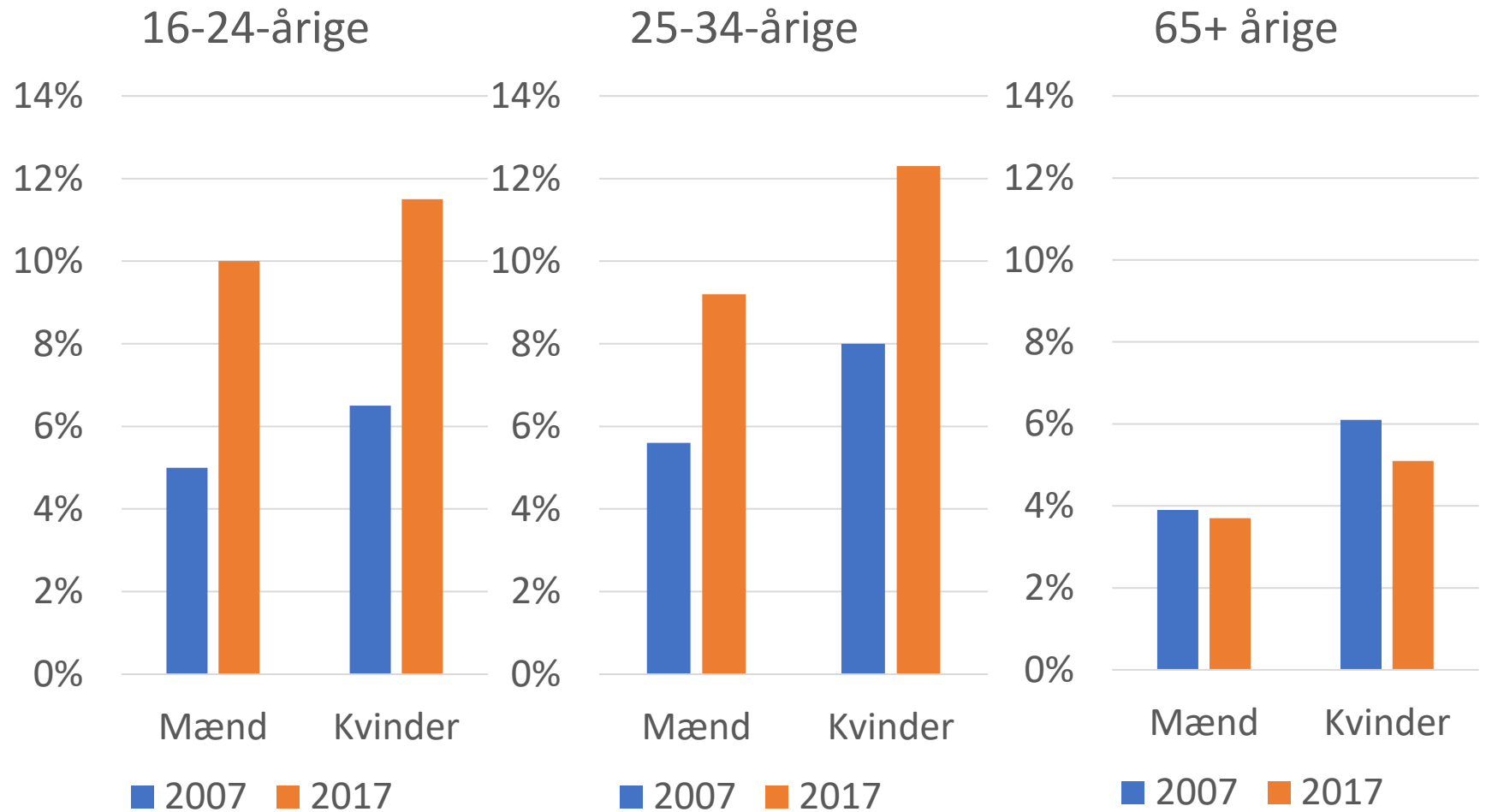
Fra "Skolebørnsundersøgelsen, 2018" (Statens Institut for Folkesundhed, 2019)

Figur 5.3 Andel med høj livstilfredshed (%), 2002-2018

Hvad siger forskningen?

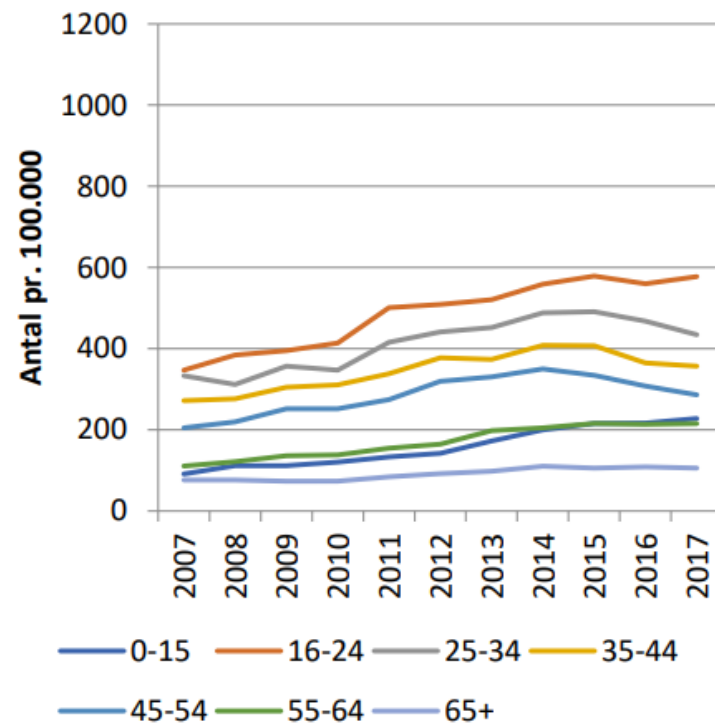
Prævalensrater –
kontakter til
psykiatrien

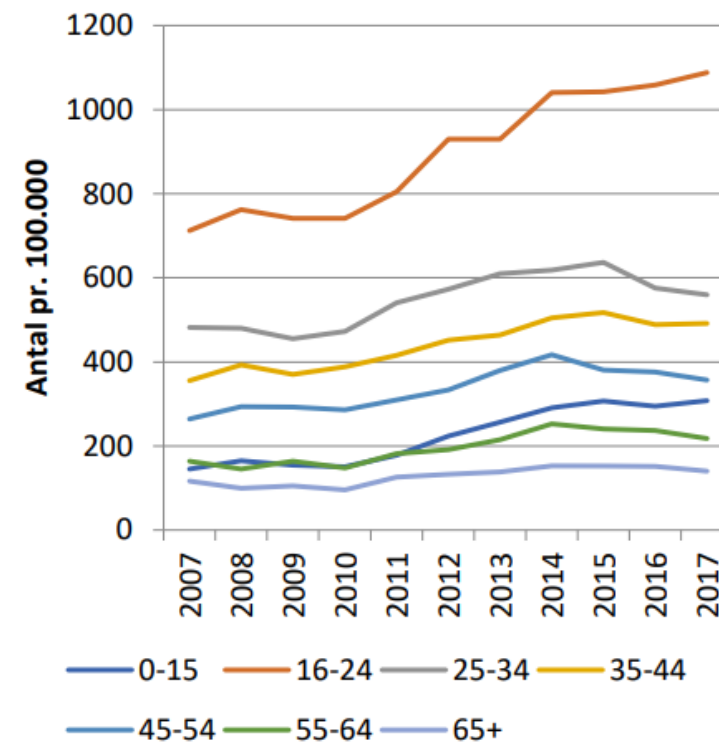
Hvad siger forskningen?

Figur 5.2.6: Incidens, angst, 2007-2017

A: Mænd

B: Kvinder

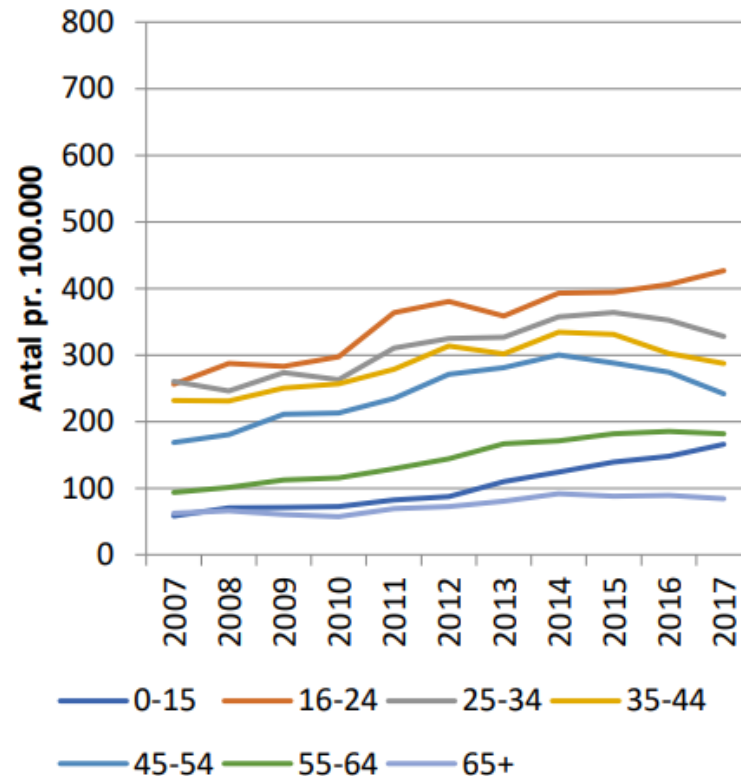

Note: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Landspatientregisteret.

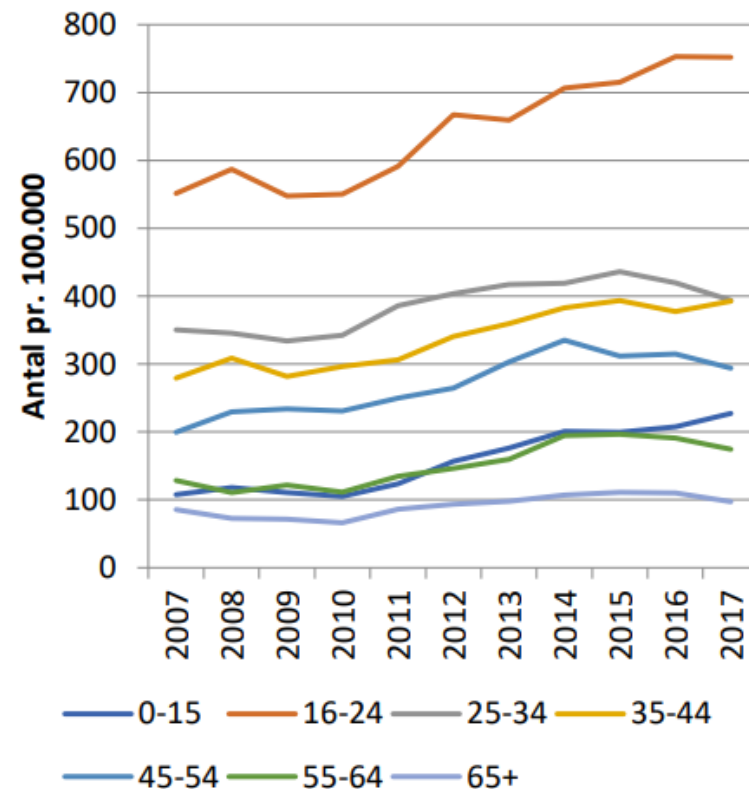
Hvad siger forskningen?

Figur 5.2.8: Incidens, stress, 2007-2017

A: Mænd

B: Kvinder

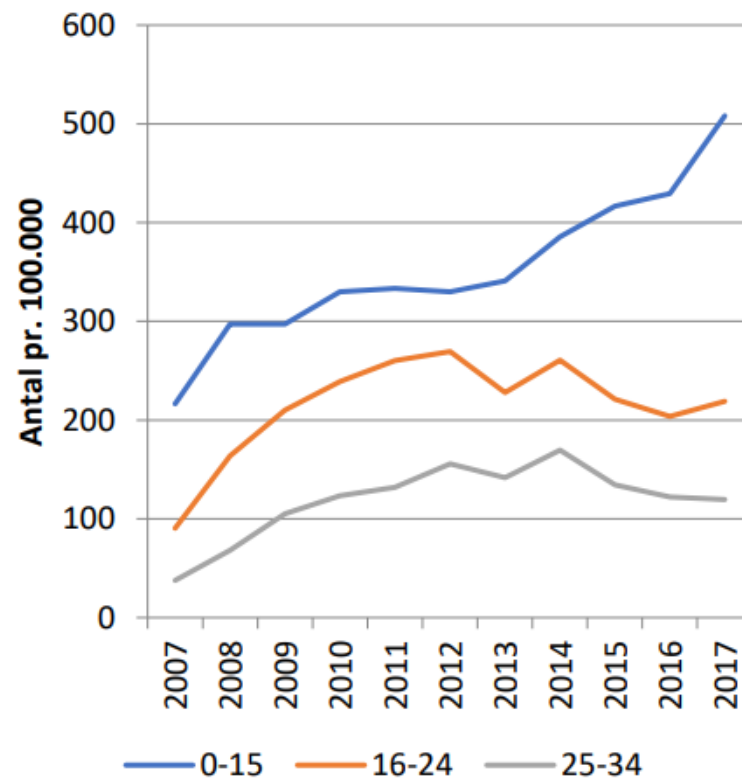

Note: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Landspatientregisteret.

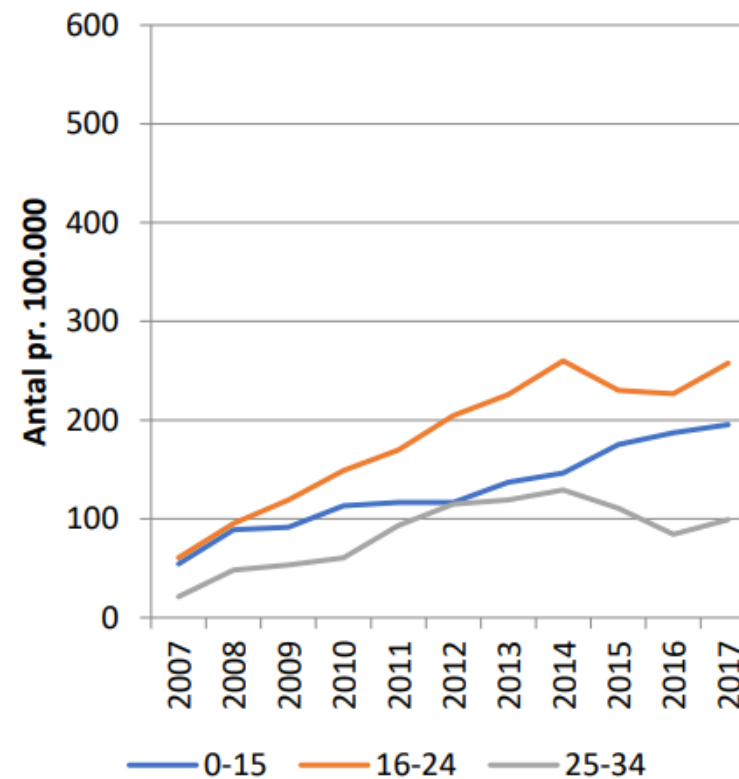
Hvad siger forskningen?

Figur 5.2.12: Incidens, ADHD, 2007-2017

A: Mænd

B: Kvinder

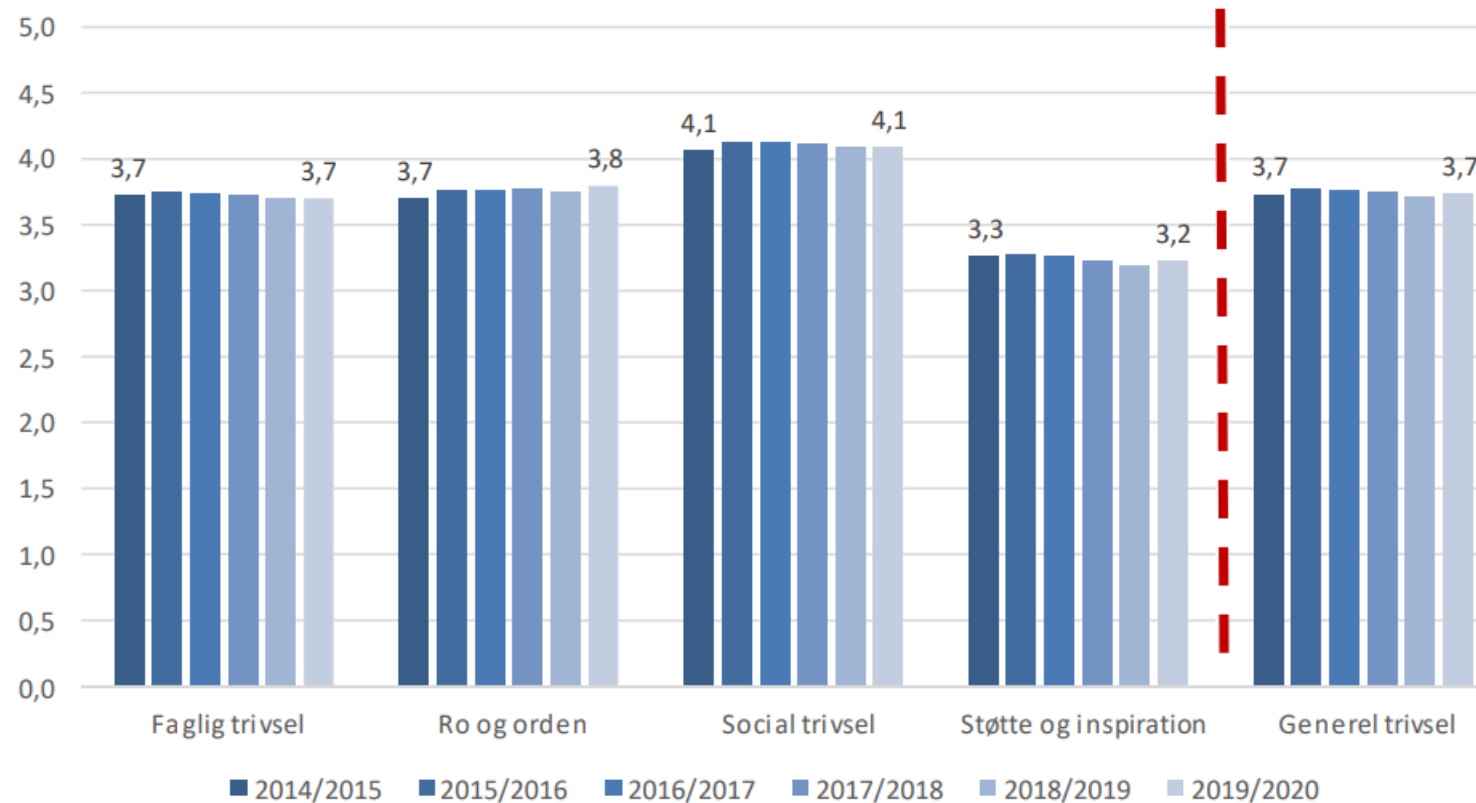

Note: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Landspatientregisteret.

Men

Forskningsresultater

Figur 1. Trivslen i folkeskolen fordelt på indikator og skoleår, 2014/2015-2019/2020

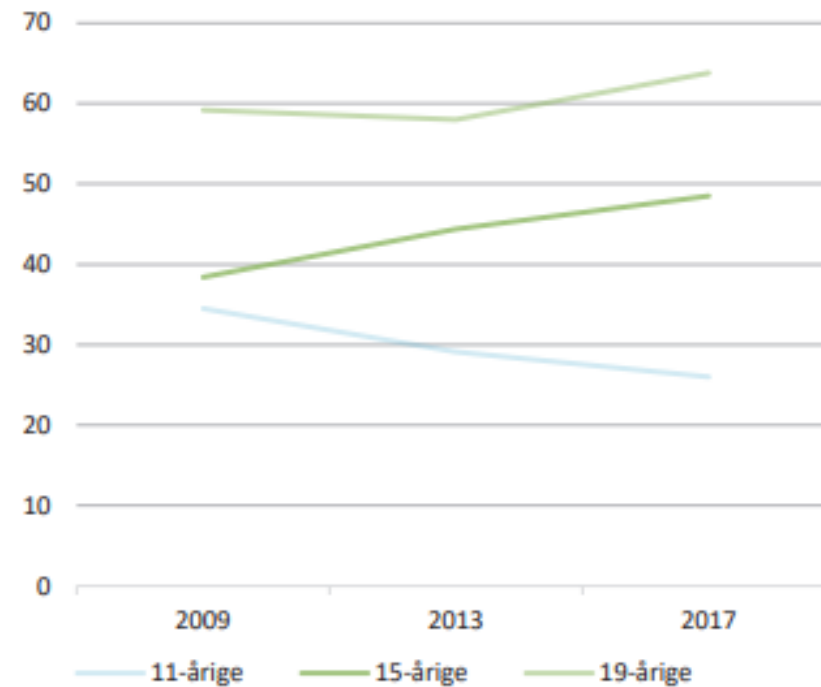
Note: Kun 4.-9. klassetrin indgår i opgørelsen.

Kilde: Børne- og Undervisningsministeriet – Den nationale trivselsmåling i folkeskolen.

Forskningsresultater

Fra "Børn og unge i Danmark. Velfærd og Trivsel 2018" (VIVE, 2018)

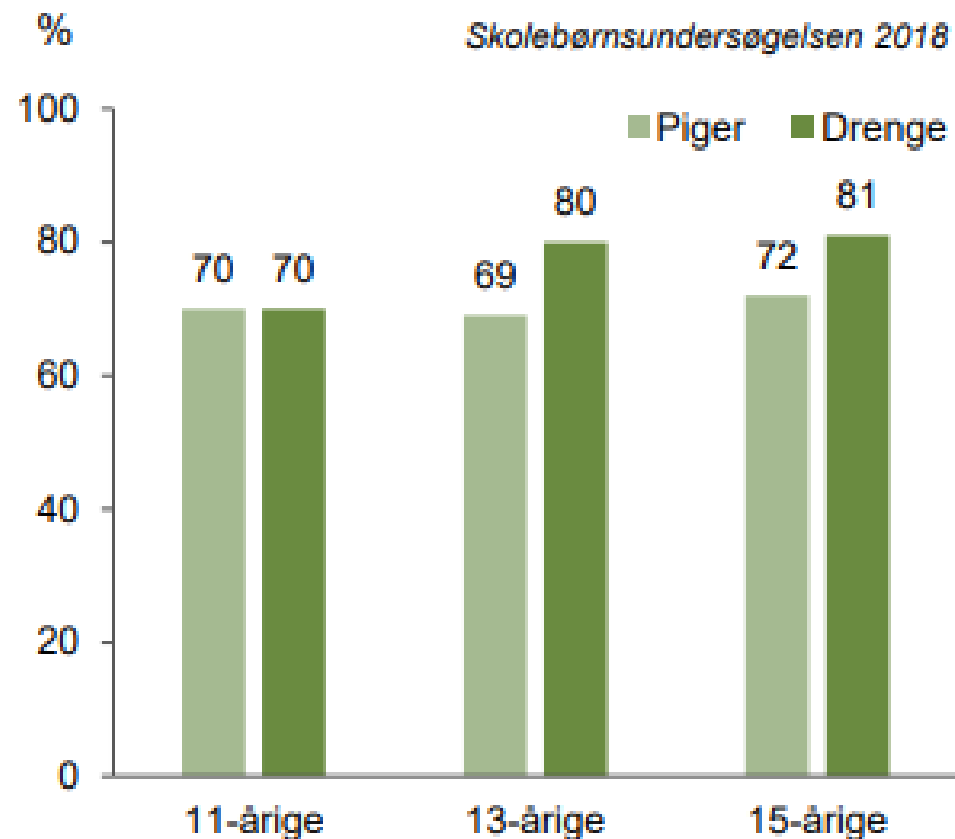
FIG. 8.4.2: 11-19-årige drenge, der oplever stor personlig frihed 2009-2017. Procent

Forskningsresultater

Fra "Skolebørnsundersøgelsen, 2018"
(Statens Institut for Folkesundhed, 2019):

"Når andelen af elever med høj self-efficacy i 2018 sammenlignes med andelen i 2014, ses der ikke markante forskelle. Den eneste tydelige forskel er, at andelen af 11-årige piger med høj self-efficacy er steget fra 65% til 70%"

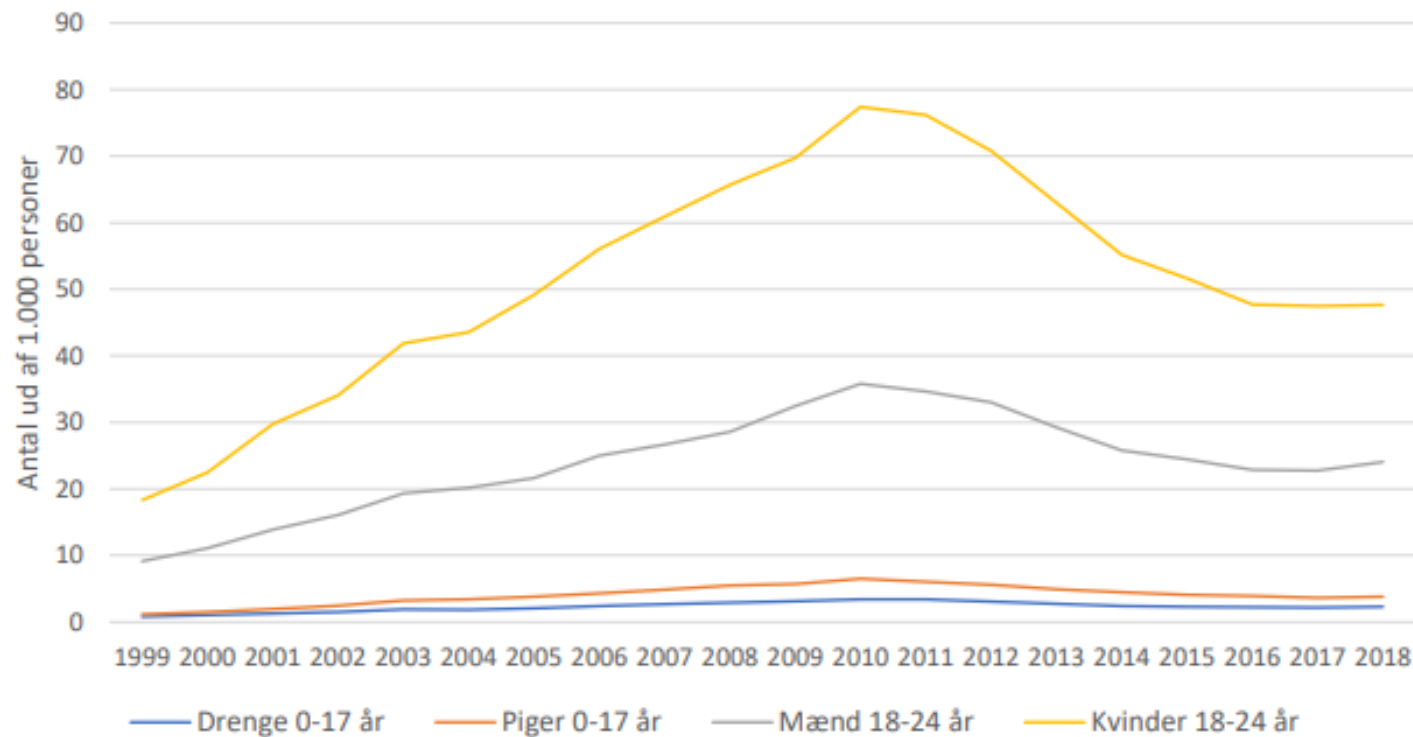

Figur 5.15 Andel, som har høj self-efficacy (%)

Forskningsresultater

Fra "Danskernes mentale sundhed. Udvikling, baggrund og konsekvenser" (Rockwool Fondens Forskningsenhed, 2020):

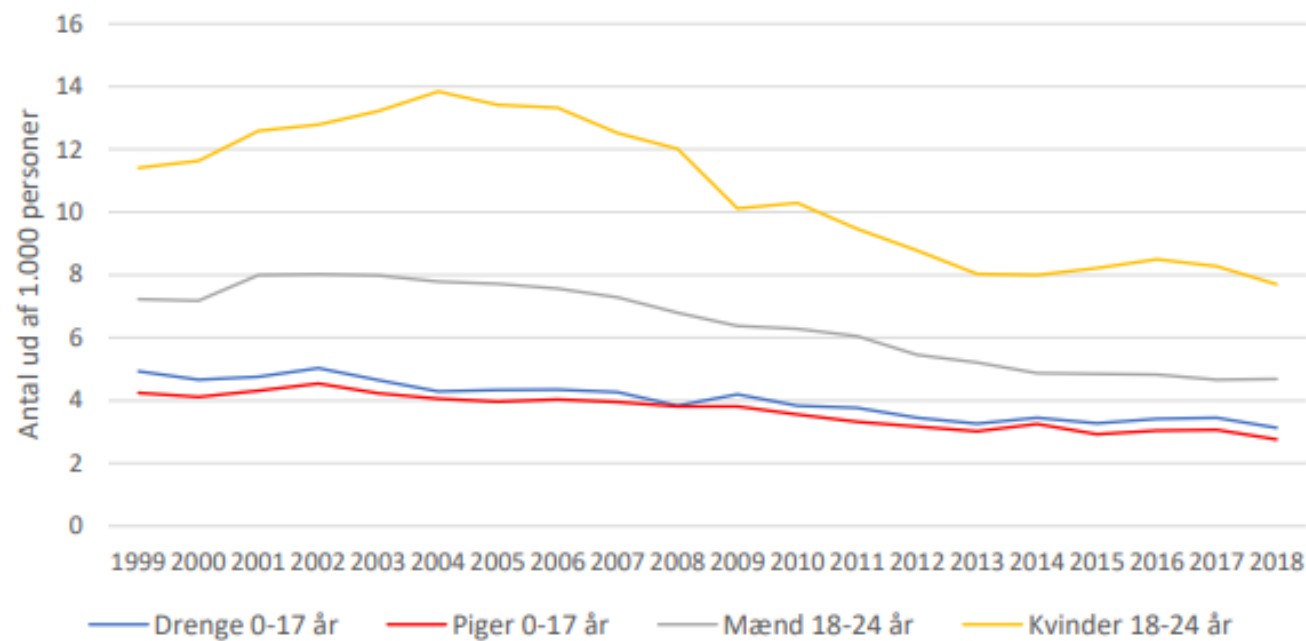
Figur 4.1.1: Udviklingen i forbruget af antidepressiva for børn og unge i alderen 0-17 år og 18-24 år. Antal ud af 1.000 personer som har indløst mindst en recept (personhenførbart salg)

Forskningsresultater

Fra ”Danskernes mentale sundhed. Udvikling, baggrund og konsekvenser” (Rockwool Fondens Forskningsenhed, 2020):

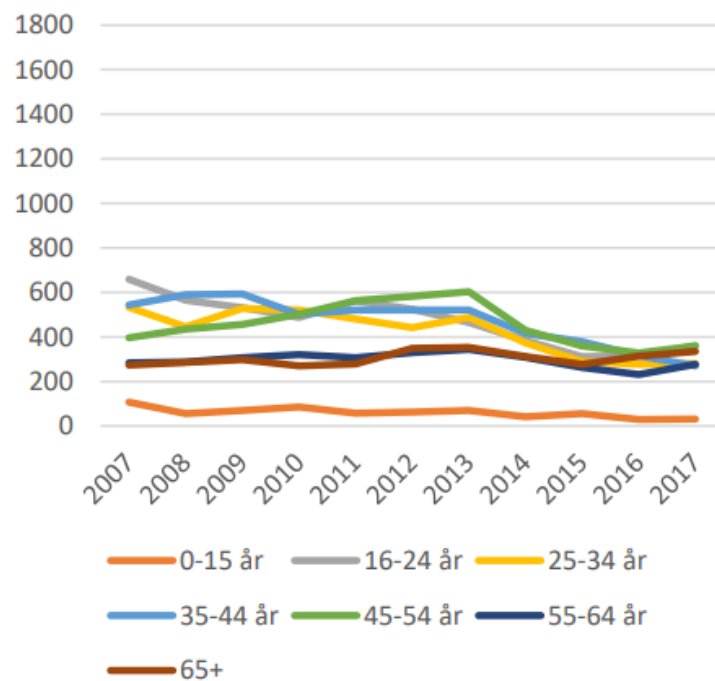
Figur 4.4.1: Udviklingen i forbruget af angst (NO5B) medicin for personer i alderen 0-17 og 18-24 år. Antal ud af 1.000 personer som har indløst mindst en recept (personhenførbart salg).

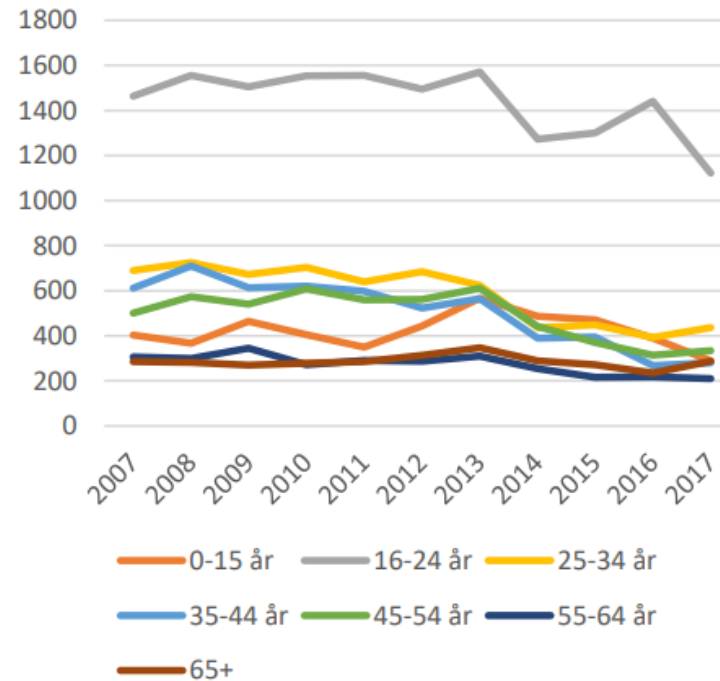
Hvad siger forskningen?

Figur 5.2.13: Selvmordshandlinger (fatale og ikke-fatale), 2007-2017

A: Mænd

B: Kvinder

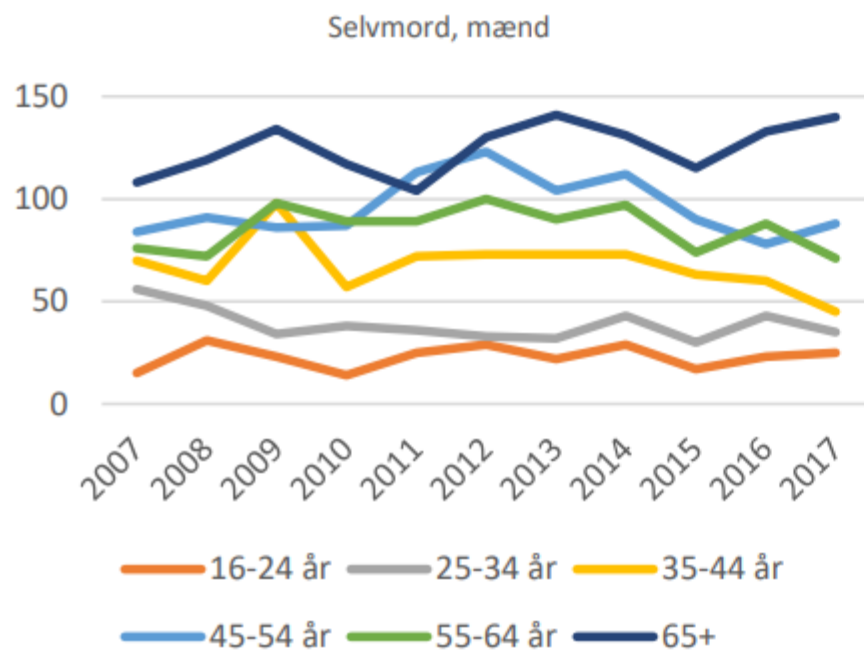

Note: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik, Landspatientregisteret og Dødsårsagsregisteret.

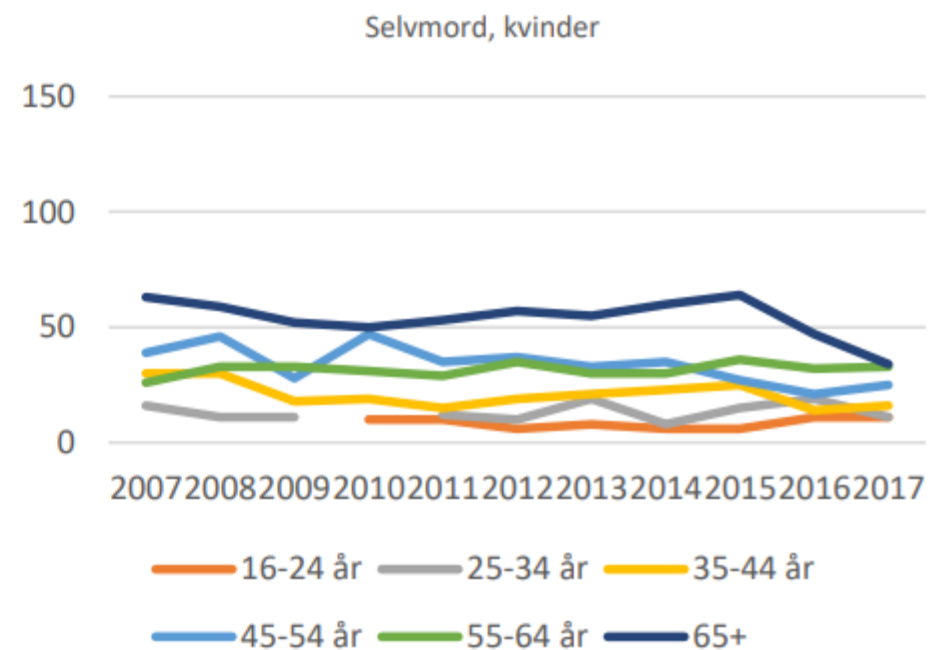
Hvad siger forskningen?

Figur 5.2.14: Selvmord, 2007-2017

Panel A: Mænd

Panel B: Kvinder

Note: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik, Landspatientregisteret og Dødsårsagsregisteret.

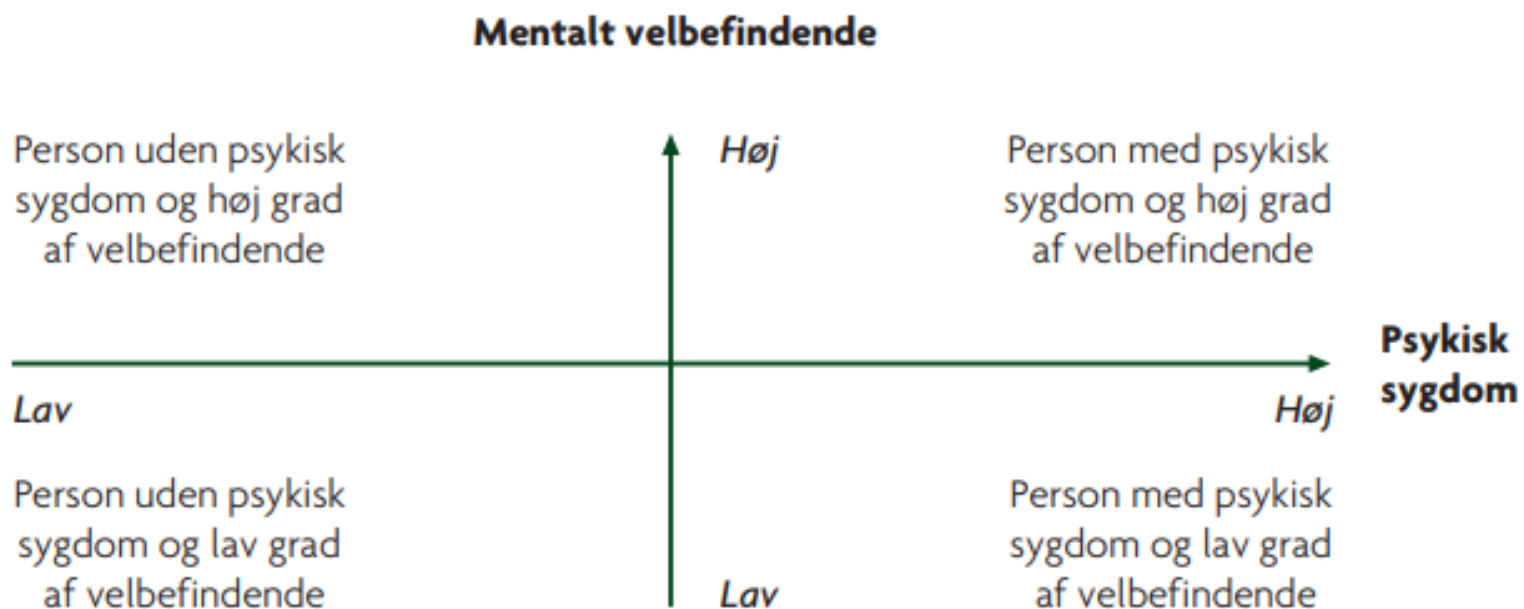
Mistrivsel på dagsordenen

- Tendens til øget mistrivsel – primært blandt de unge
- Dog også eksempler på modsatrettede tendenser
- Hvordan kan vi forklare disse udviklinger?

Mistrivsel på dagsordenen

Figur 5

Den todimensionelle model for mental sundhed:

Kilde: Tudor, 1996 i SST, 2008

Mistrivsel på dagsordenen

Figur 6

Den todimensionelle model for mental sundhed:

Fravær af mental
sundhed
(dvs. personer, der
mistrives og som har
en psykisk sygdom)

Moderat mental sundhed
(dvs. personer der enten
mistrives men ikke har en
psykisk sygdom eller trives
men har en psykisk sygdom)

Fuldstændig mental
sundhed
(dvs. personer, som
trives og som ikke har
en psykisk sygdom)

Lav

Pyskosocial funktion

Høj

Kilde: Keyes, 2005, 2007 i SST, 2008

Dagens program

- Hvem driver disse udviklinger?
- Hvad driver disse udviklinger?
- Hvad er de langsigtede konsekvenser?

Hvem driver disse udviklinger?

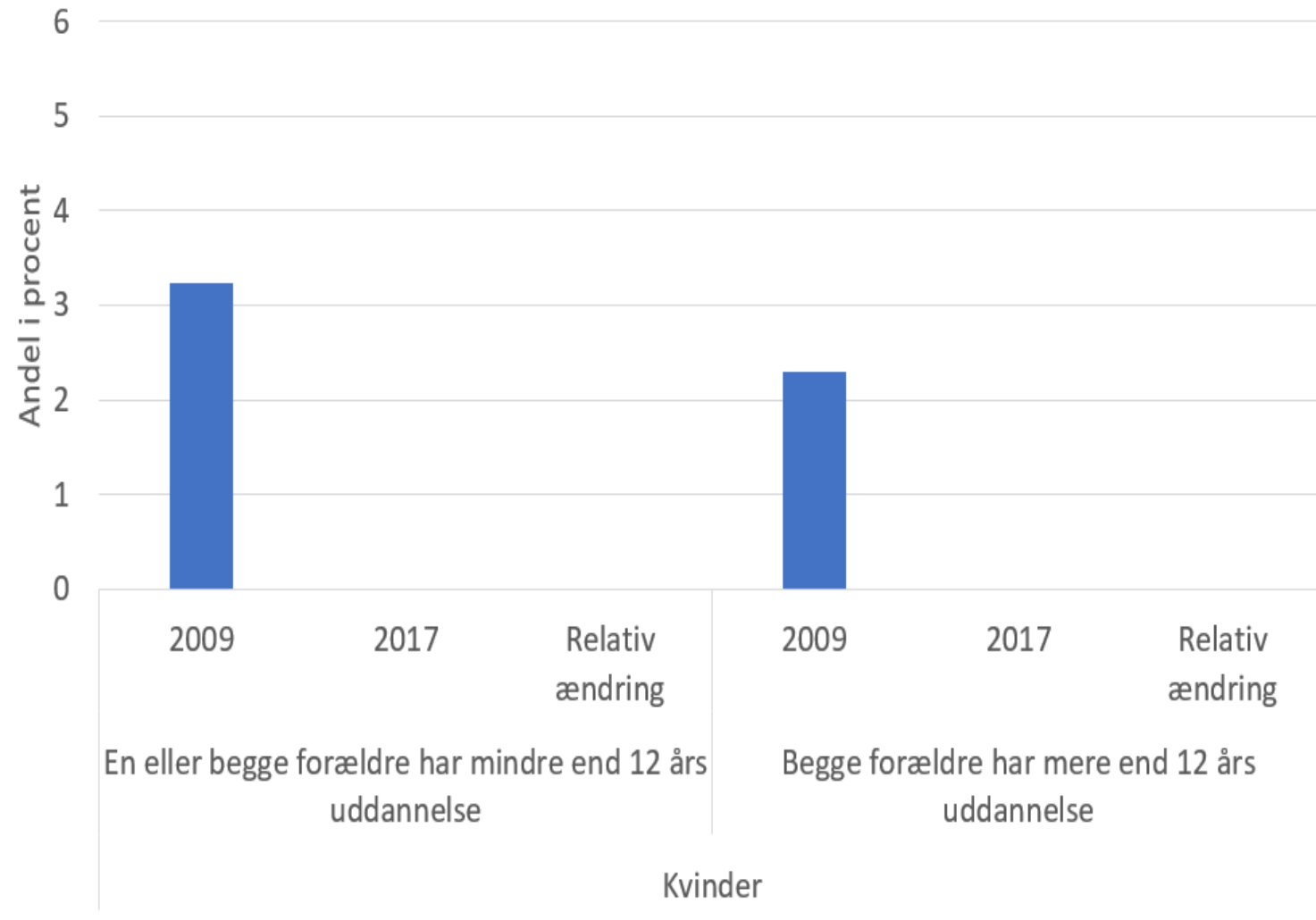
Hvem driver disse udviklinger?

Vi zoomer ind på de unge, og deres
forældrebaggrund:

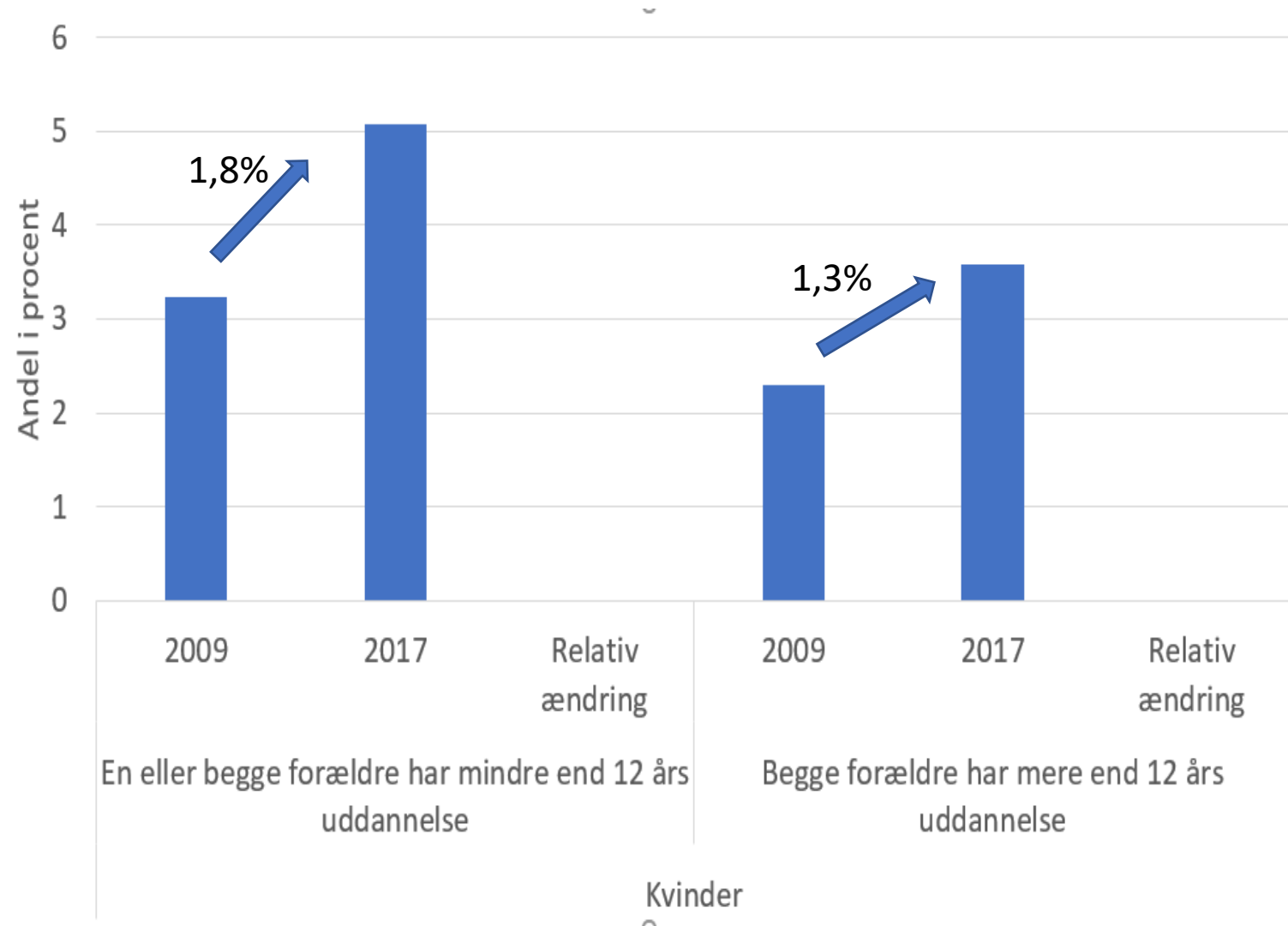
Hvem driver disse udviklinger?

Andele med
kontakter til
psykiatrien, fordelt
på forældres
uddannelse

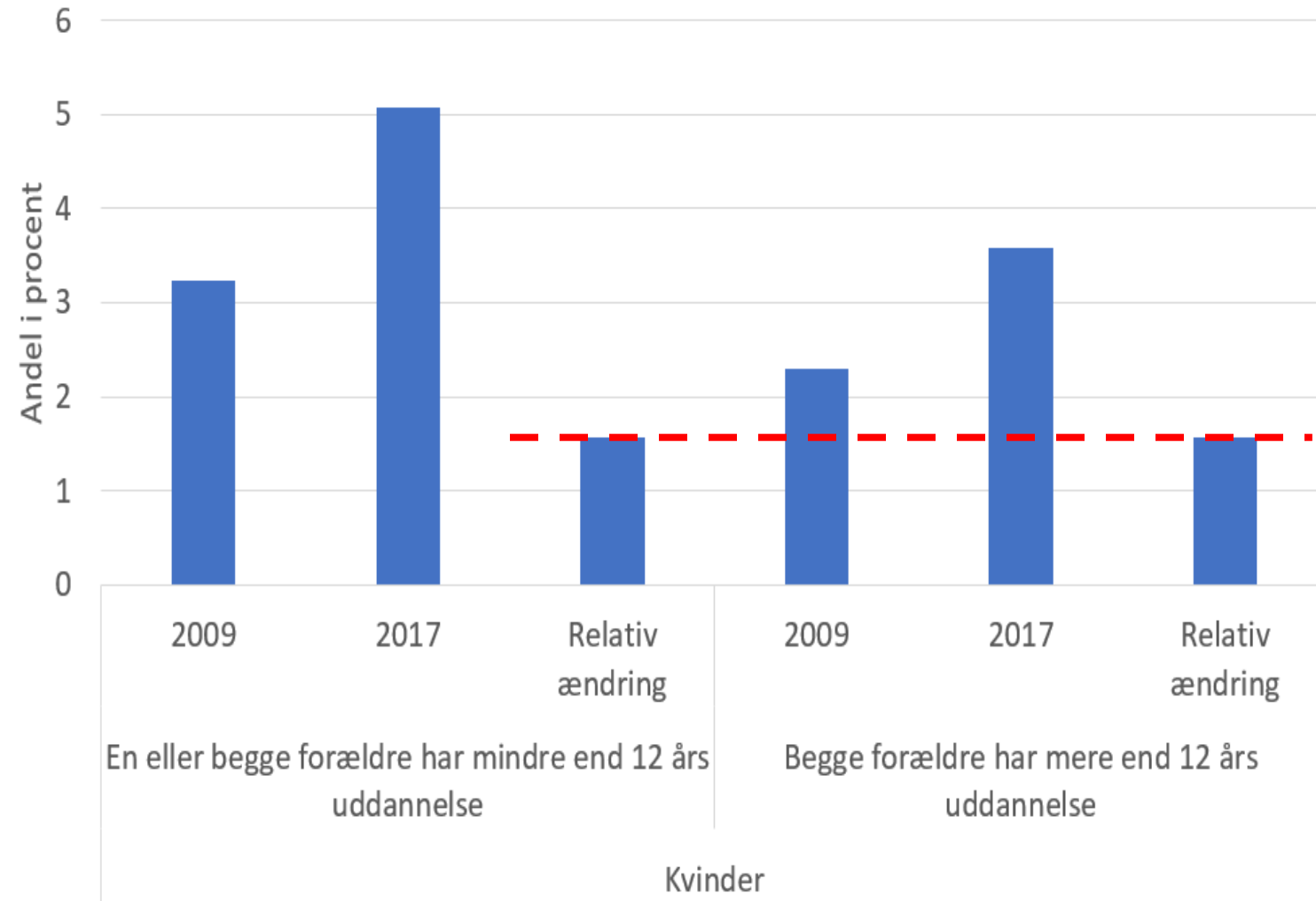
Hvem driver disse udviklinger?

Andele med
kontakter til
psykiatrien, fordelt
på forældres
uddannelse

Hvem driver disse udviklinger?

Andele med
kontakter til
psykiatrien, fordelt
på forældres
uddannelse

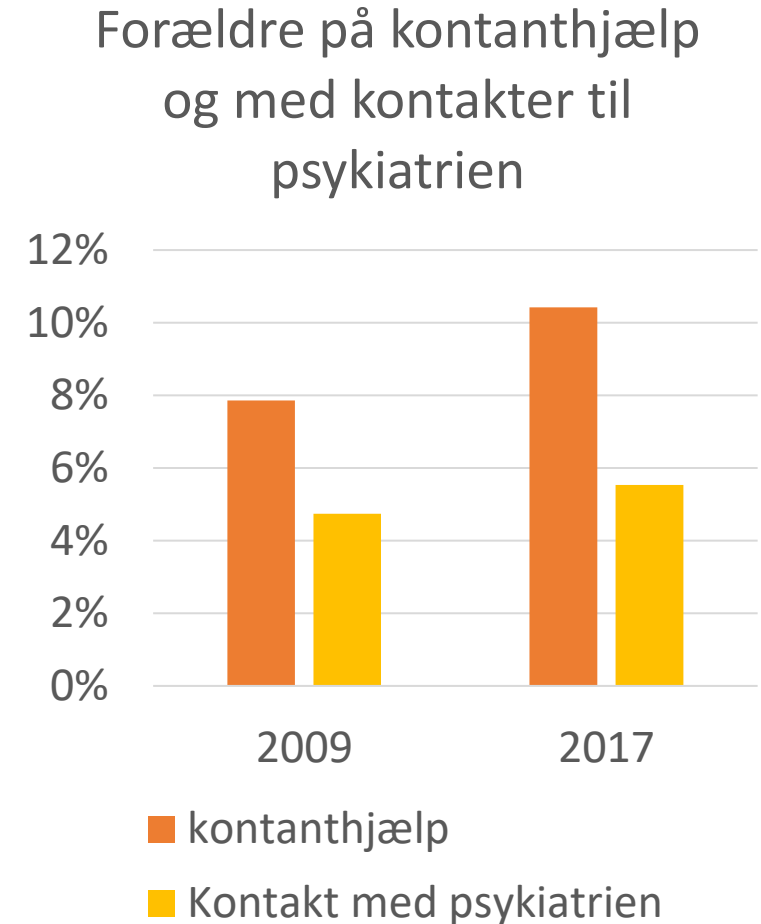
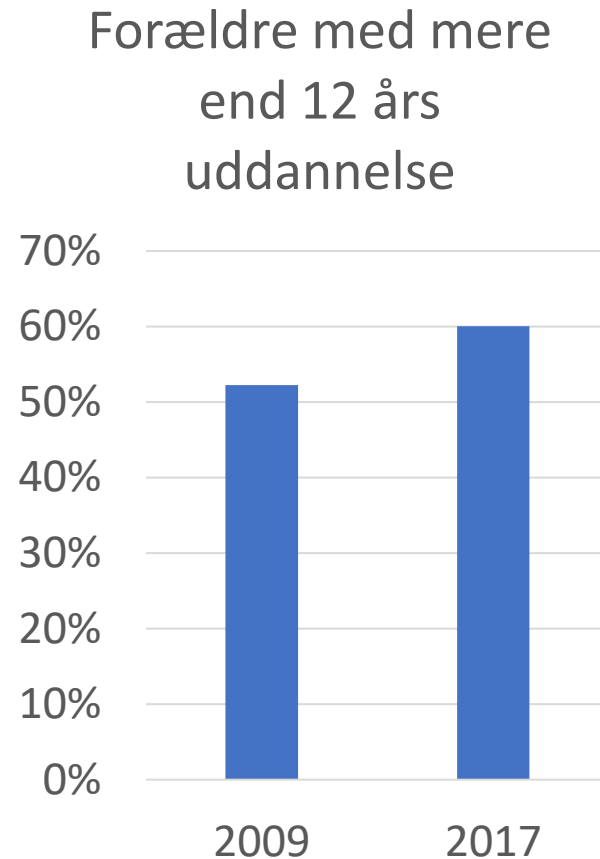

Hvem driver disse udviklinger?

- Udviklingen er ikke drevet af bestemte grupper
 - De relative forskelle mellem grupper med forskelligt ressourceniveau er forbløffende ens over tid

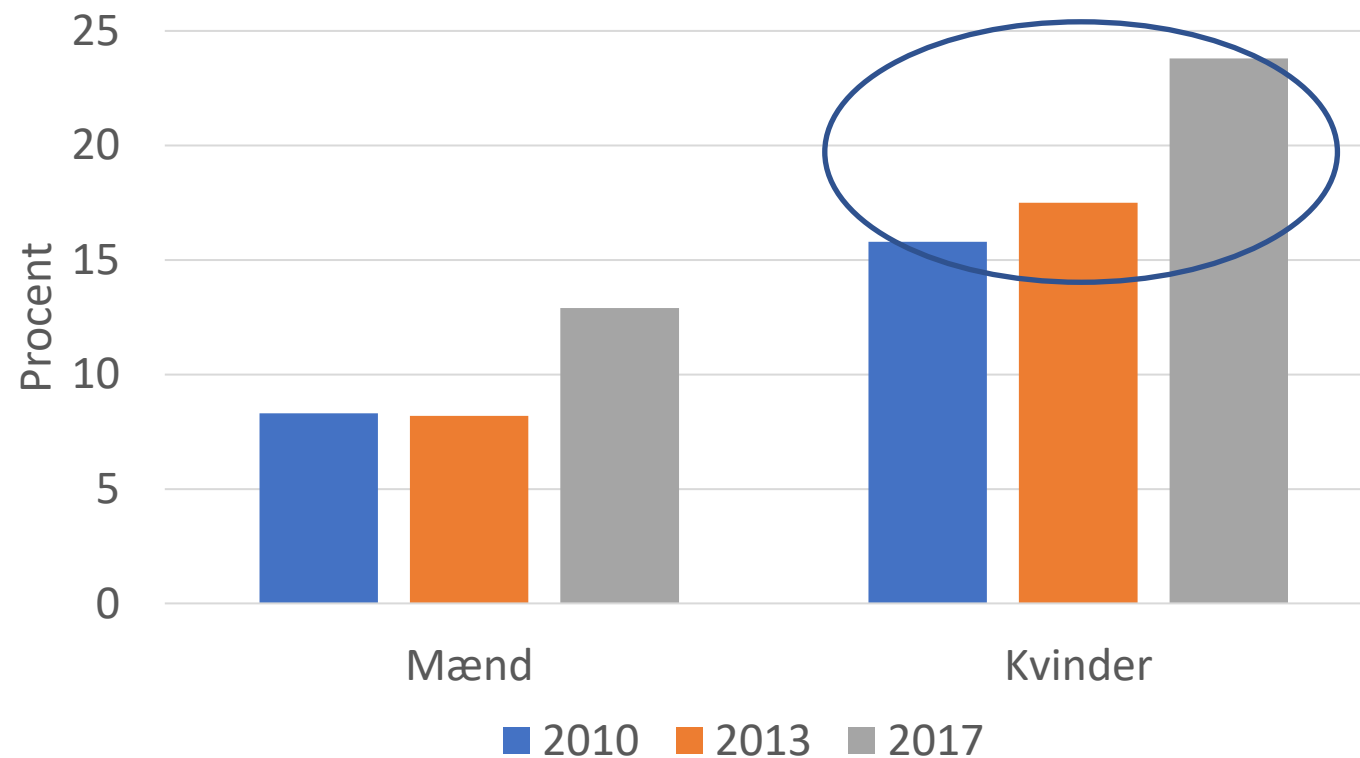
Hvem driver disse udviklinger?

Der er i perioden sket en øget social polarisering - og det kan være en medvirkende forklaring

Hvem driver disse udviklinger?

Unge kvinder...
Og unge mænd

Hvad driver disse udviklinger?

Hvad driver denne udvikling?

Præstationskulturen:

- Skaber nutidens fokus på uddannelse og præstationer et pres på de unges mentale sundhed?

Den sundhedspolitiske diskurs:

- Taler vi mere om mental sundhed, eller på en ny måde?

Systemiske ændringer:

- Behandler vi flere?

Præstationskulturen

Præstationskulturen

Sociale medier

- Mobberi, der fortsætter døgnet rundt
- Urealistiske kropsidealer
- Dårlig nattesøvn (FoMo)
- Inspiration til selvskade mv.

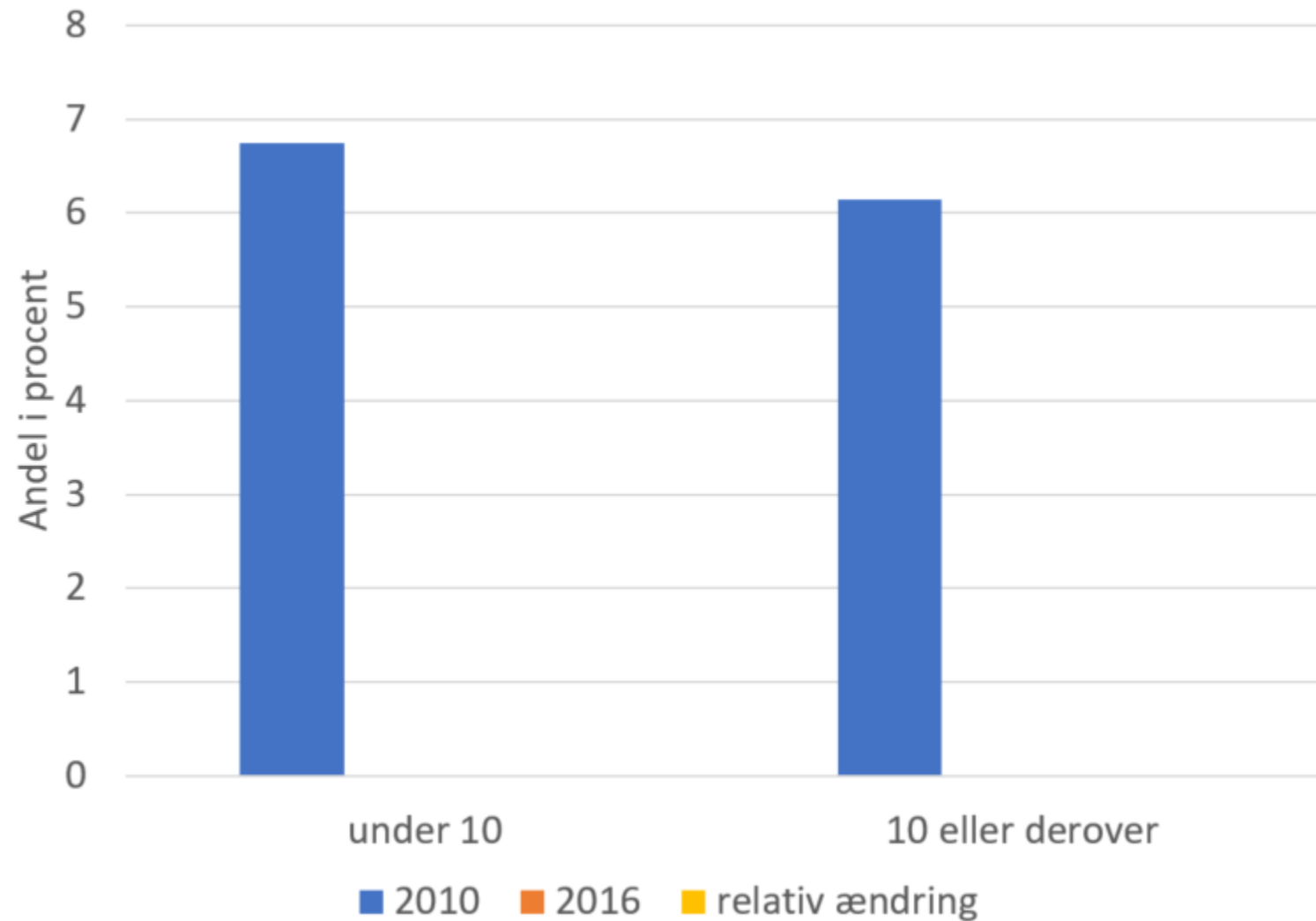

Præstationskulturen

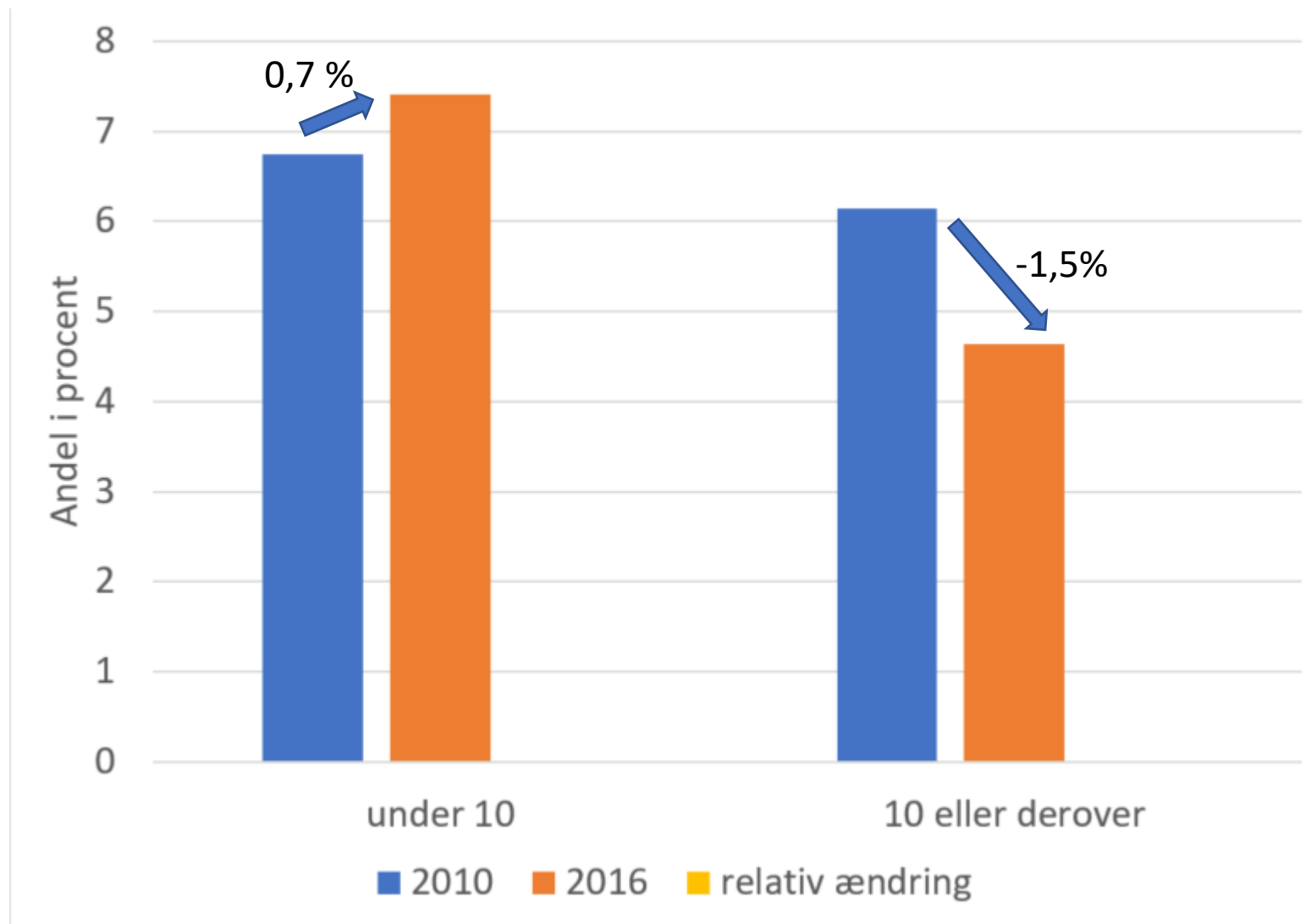
Præstationskulturen

Kontakter til psykiatrien
fordelt på kvinder med over
hhv. under 10 i dansk

Præstationskulturen

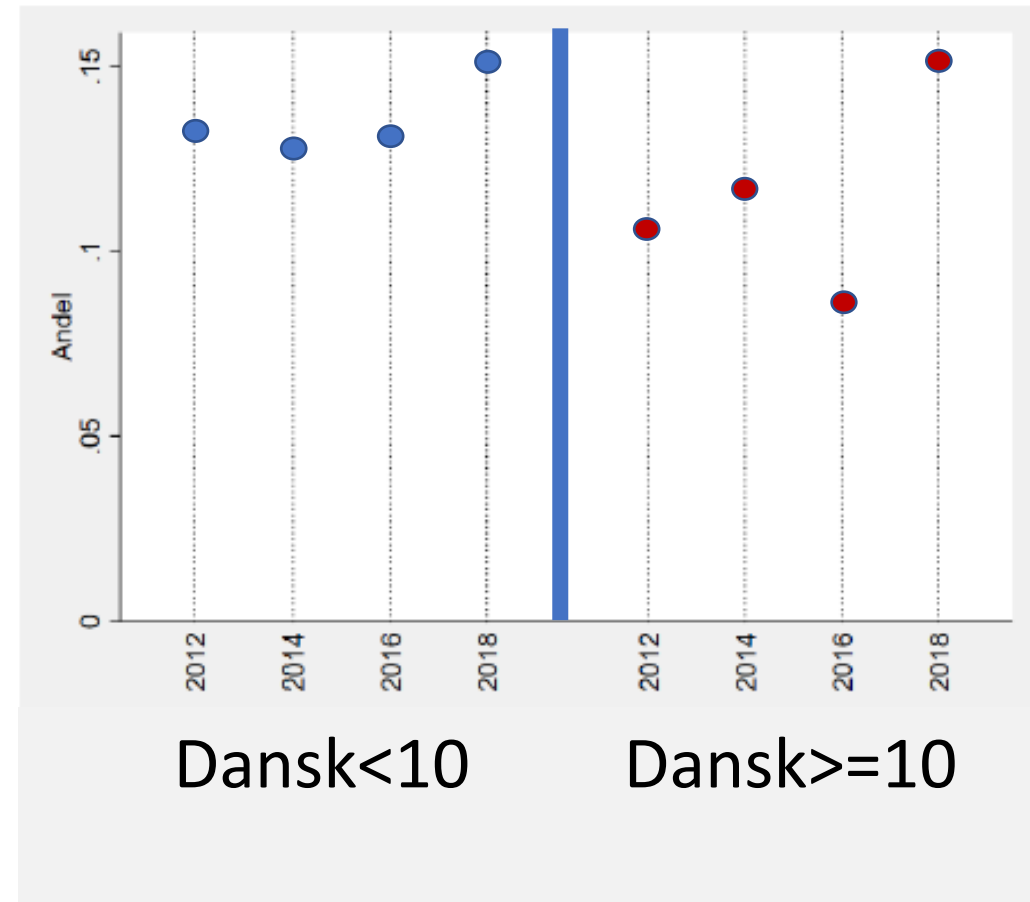
Kontakter til psykiatrien
fordelt på kvinder med over
hhv. under 10 i dansk

Præstationskulturen

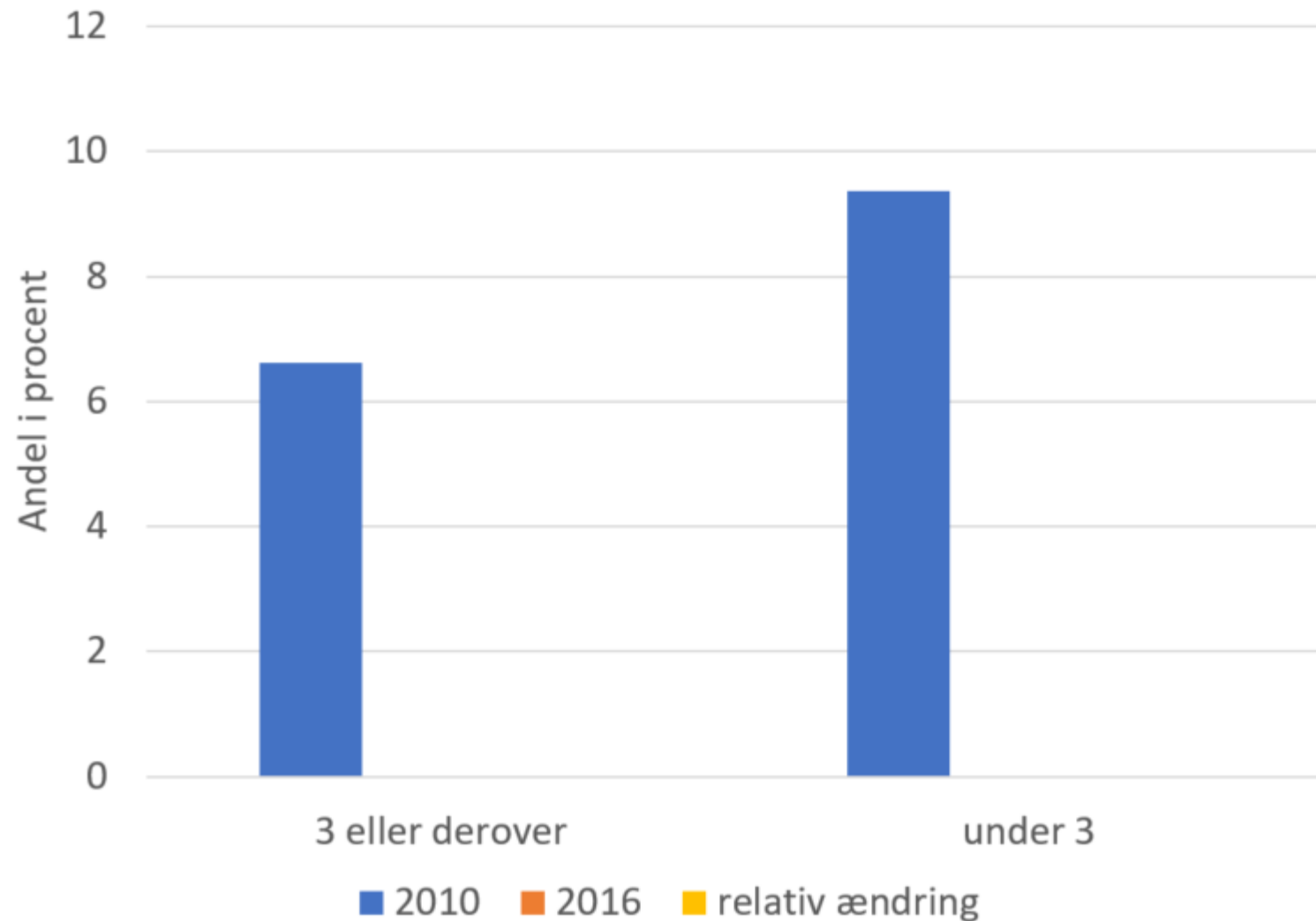
Andel med selvrapporteret
dårligt mentalt helbred fordelt
på unge (18-24 år) med over
hhv. under 10 i dansk

A: Over 10 i gennemsnit, dansk

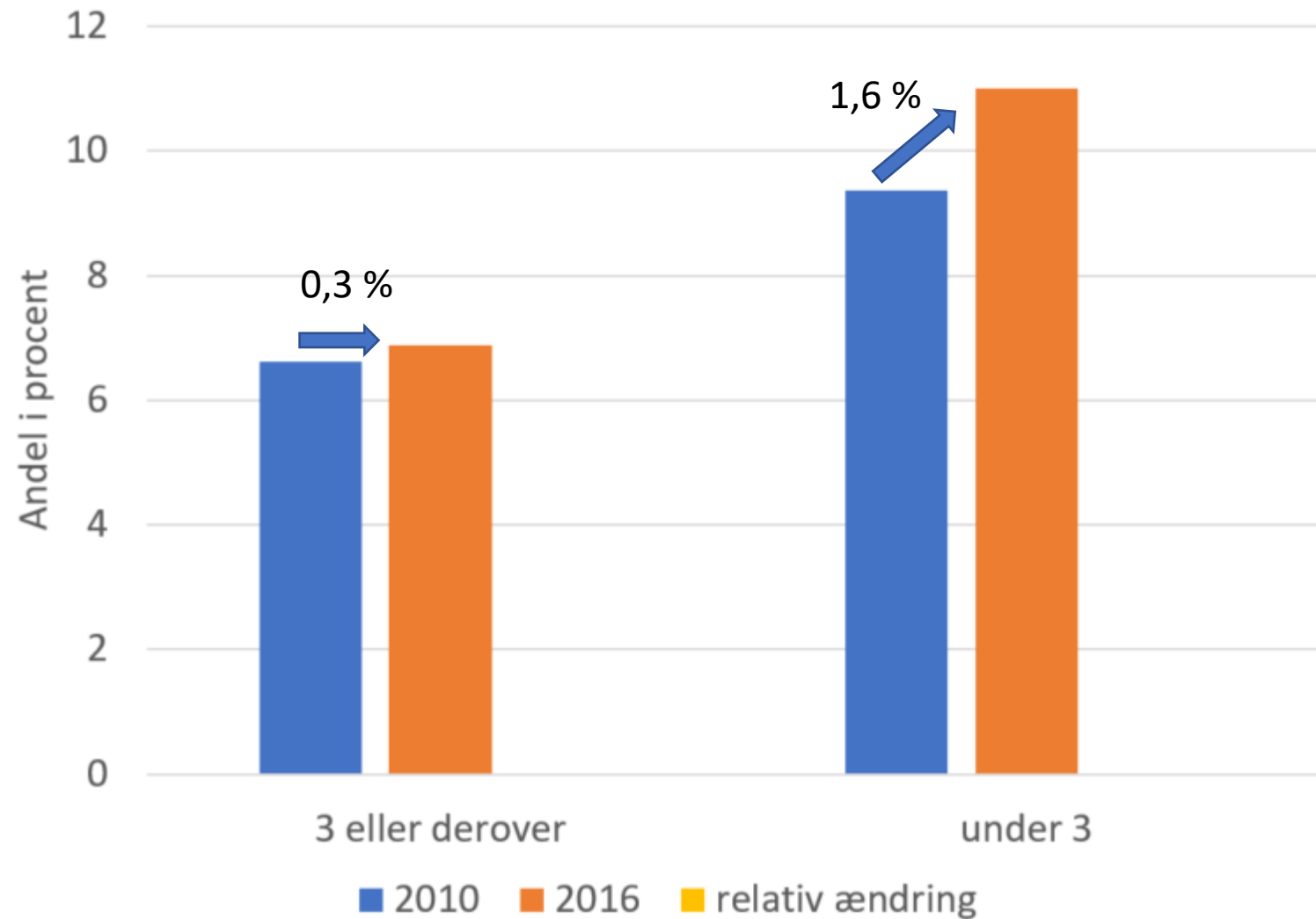
Præstationskulturen

Kontakter til psykiatrien
fordelt på kvinder med over
hhv. under 3 i matematik

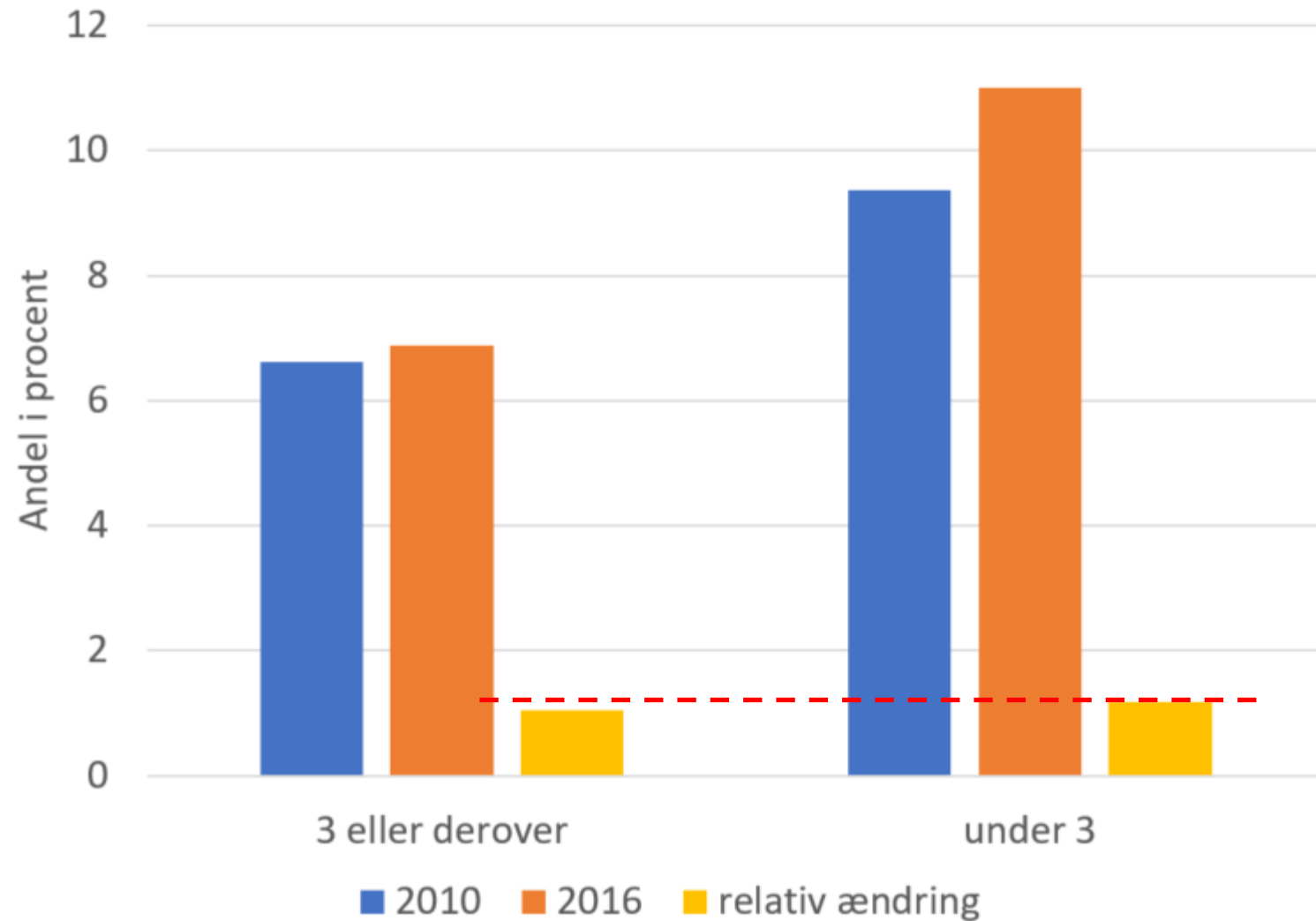
Præstationskulturen

Kontakter til psykiatrien
fordelt på kvinder med over
hhv. under 3 i matematik

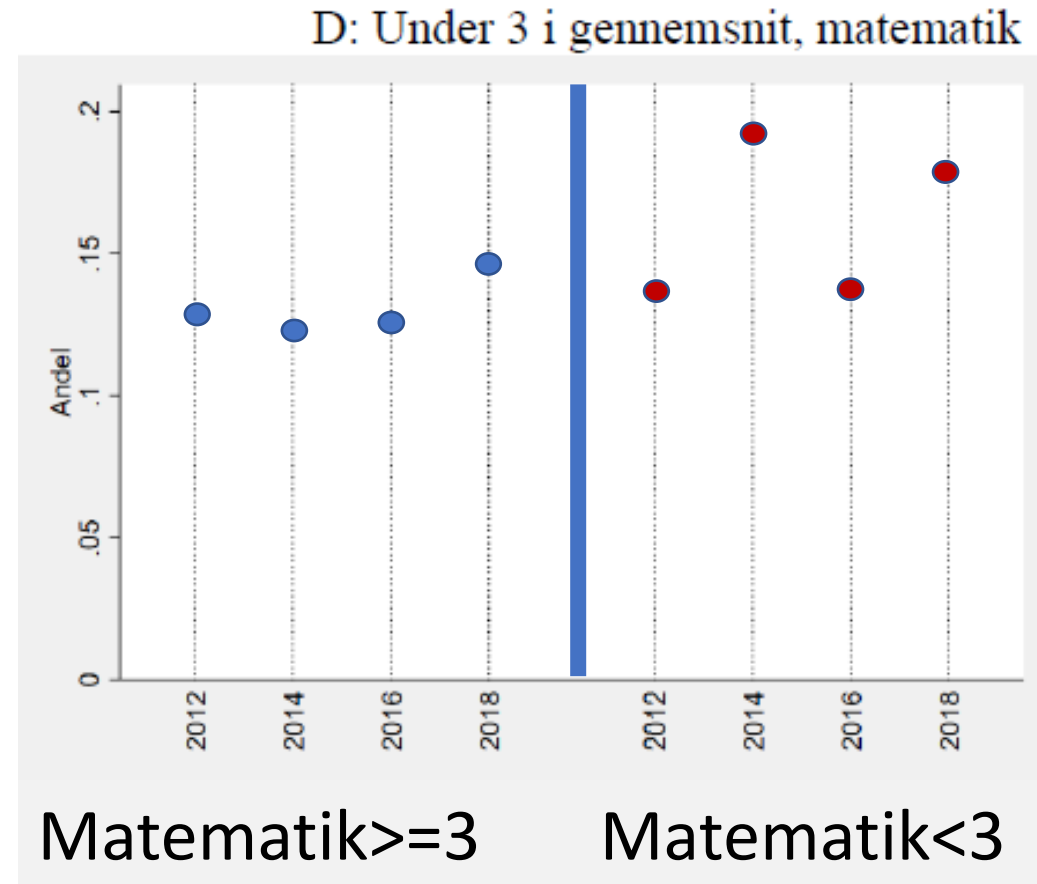
Præstationskulturen

Kontakter til psykiatrien
fordelt på kvinder med over
hhv. under 3 i gennemsnit i
matematik

Præstationskulturen

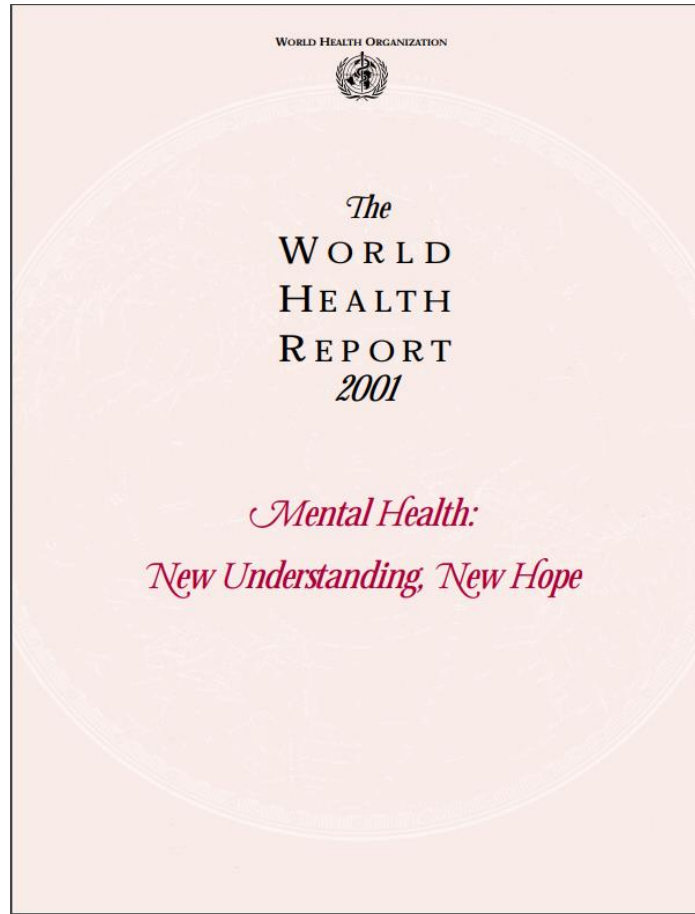
Andel med selvrappporteret
dårligt mentalt helbred fordelt
på unge (18-24 år) med over
hhv. under 3 i gennemsnit i
matematik

Den sundhedspolitiske diskurs

Hvad driver disse udviklinger?

Den
sundheds-
politiske
diskurs

”WHO is making a simple statement: mental health – neglected for far too long – is crucial to the overall well-being of individuals, societies and countries and must be universally regarded in a new light”

Ti anbefalinger, bl.a. sørg for nem adgang til psykofarmaka, sørg for at etablere sundhedspolitikker, programmer og lovgivning, der muliggør omfattende handling, uddan specialister, og indsamle data for befolkningernes mentale helbred.

Hvad driver disse udviklinger?

 Sundhedsstyrelsen

FREMME AF MENTAL SUNDHED
– baggrund, begreb og determinanter

2008

”Med rapporten... ønsker Sundhedsstyrelsen at gøre opmærksom på, at mental sundhed er et vigtigt indsatsområde inden for folkesundhed”

”Det næste skridt ... er at skabe et bedre overblik over, hvad der findes af mål for danskernes mentale sundhed, samt at afdække kommuner og regioners erfaringer og behov på området”

Hvad driver disse udviklinger?

90'erne

- Rettigheder
- Fedmeepidemi
- Mobning
- Seksuelle overgreb

Mental sundhed blandt voksne i 90'erne: Stress – men i øvrigt var andelen med godt psykisk velbefindende stabilt.

Systemiske ændringer

Hvad driver disse udviklinger?

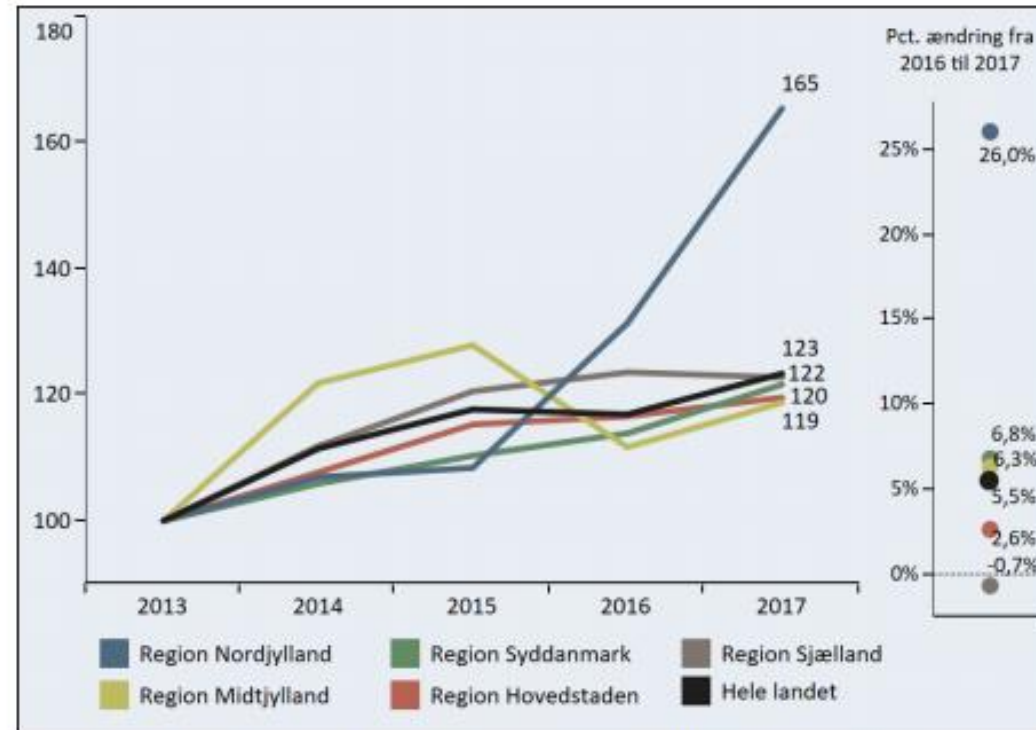
Systemiske ændringer

- Den udvidede ret til undersøgelse og behandling i psykiatrien (fra slut 00'erne) og indførelsen af behandlingsgarantien i 2014
- Har til hensigt at få bugt med underbehandlingen i psykiatrien: ca. 1/3 af de danskere, som har behov for behandling ikke får behandling

Hvad driver disse udviklinger?

”Region Nordjylland har ... oplevet den største procentuelle vækst... det skyldes ikke mindst at man ... har haft held til at besætte flere ledige lægestillinger...”
(<https://www.regioner.dk/media/11396/benchmarking-af-psykiatrien-2017.pdf>)

Figur 1: Udviklingen i antallet af unikke patienter i børne- og ungdomspsykiatrien. Indeks 2013=100

Kilde: Psykiatriregisteret 2013-2017, egne beregninger. Se bilag 3.

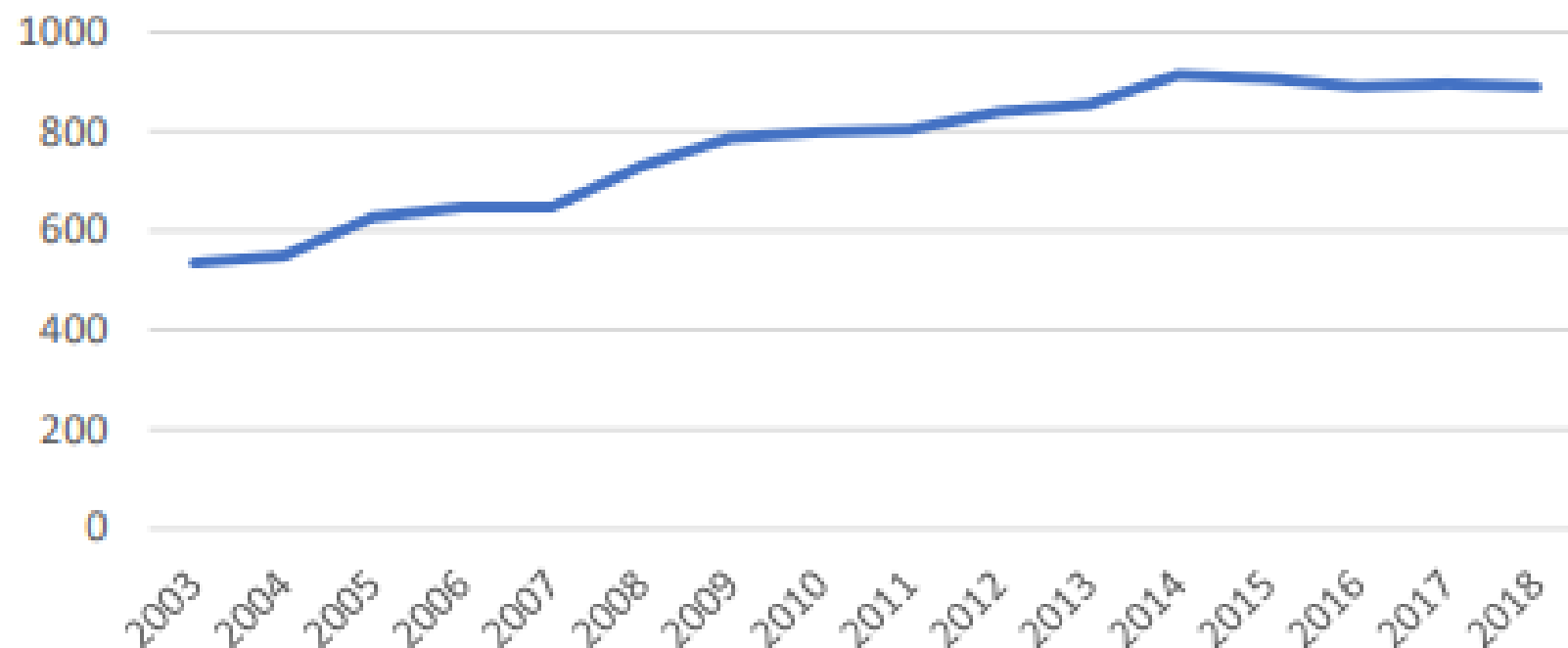
Hvad driver disse udviklinger?

Systemiske ændringer

- Flere specialeforløb i psykiatrien
- Gradvis udvidelse af psykologordningen
 - 2008: Offentligt tilskud til psykologhjælp for let til moderat depression, aldersgruppe 18-37 år
 - 2011: Udvidelse til også at omfatte personer med angst
 - 2012: Alle over 18 år

Hvad driver disse udviklinger?

Figur 5.3.1: Udviklingen i antal psykologer med ydernummer, 2003-2018

Hvad driver disse udviklinger?

Så hvad er det egentligt tallene viser?

2.1. En udfordring for folkesundheden

Den mentale sundhed er faldende i Danmark og et stigende antal børn og unge, og op imod en fjerdedel af unge kvinder, oplever dårlig mental sundhed.

Denne faglige gennemgang viser, at der på blot et årti er sket en stigning på ca. 30 % i antallet af patienter med psykiske lidelser, der behandles på sygehus². Til sammenligning er antallet af patienter med somatiske sygdomme kun øget med 13 % i samme periode. Mindst 500.000 mennesker hen-

Hvad er de langsigtede konsekvenser?

De langsigtede konsekvenser

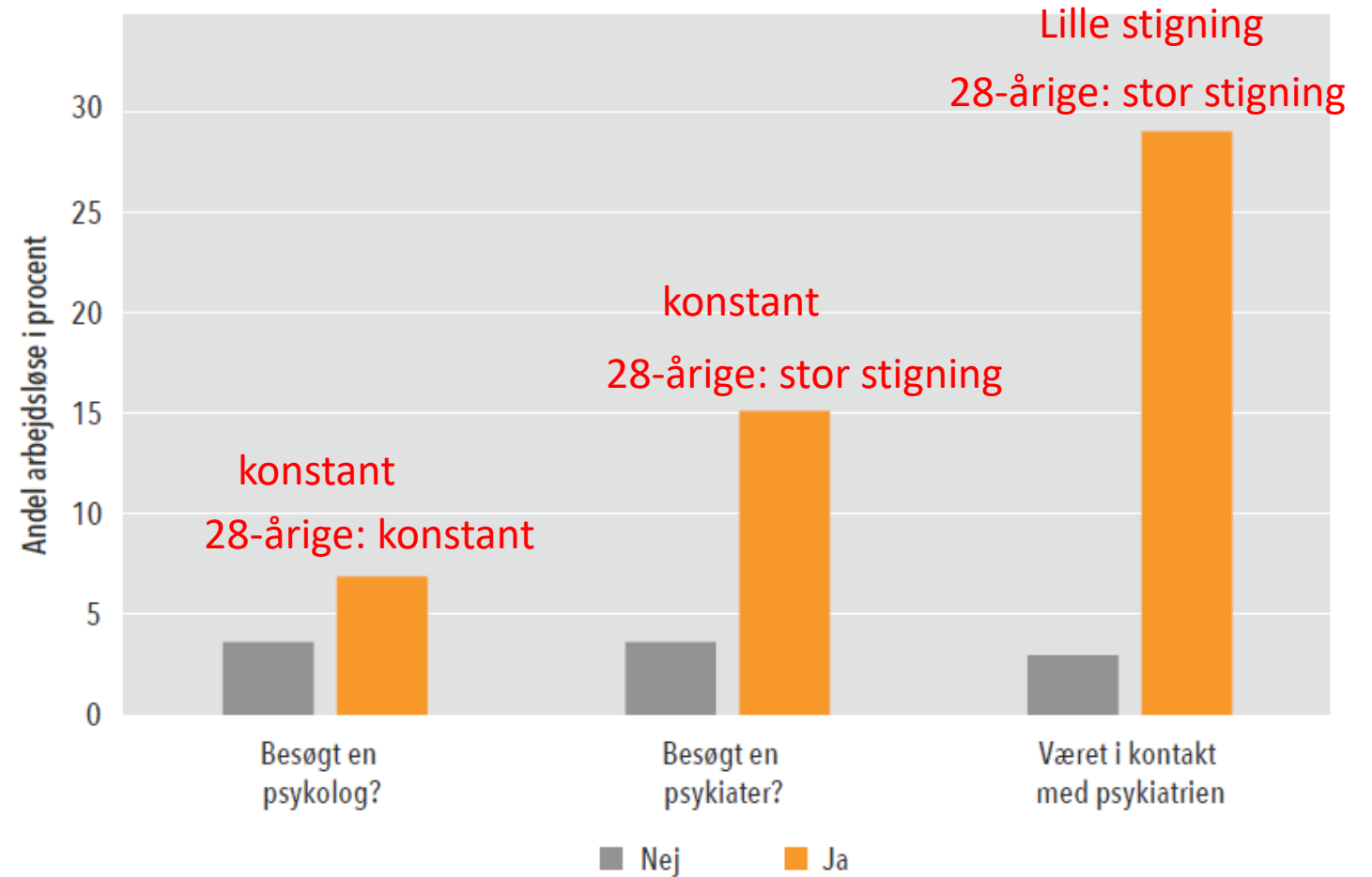
Hvornår skal vi være bekymrede over den udvikling vi ser?

- Dårlig mental sundhed => arbejdsløshed
 - Hvis sammenhængen er konstant over tid: Flere med dårlig mental sundhed=> mere arbejdsløshed
 - Hvis sammenhængen svækkes i takt med at flere lider af dårlig mental sundhed: Udviklingen kan være et udtryk for at det nu er de lidt lettere grupper, der dukker op i statistikkerne

Hvad er de langsigtede konsekvenser?

Sammenhæng mellem brug af mentale sundhedsydelser og senere arbejdsløshed

Figur 5. Brug af mentale sundhedsydelser som 20-årig og arbejdsløs som 21-årig

De langsigtede konsekvenser

Sammenhængen er i mange tilfælde konstant

- Dataperioden dækker over perioden efter finanskrisen, hvor vi fra anden sammenhæng ved, at de unge har haft svært ved at komme ind på arbejdsmarkedet

De langsigtede konsekvenser

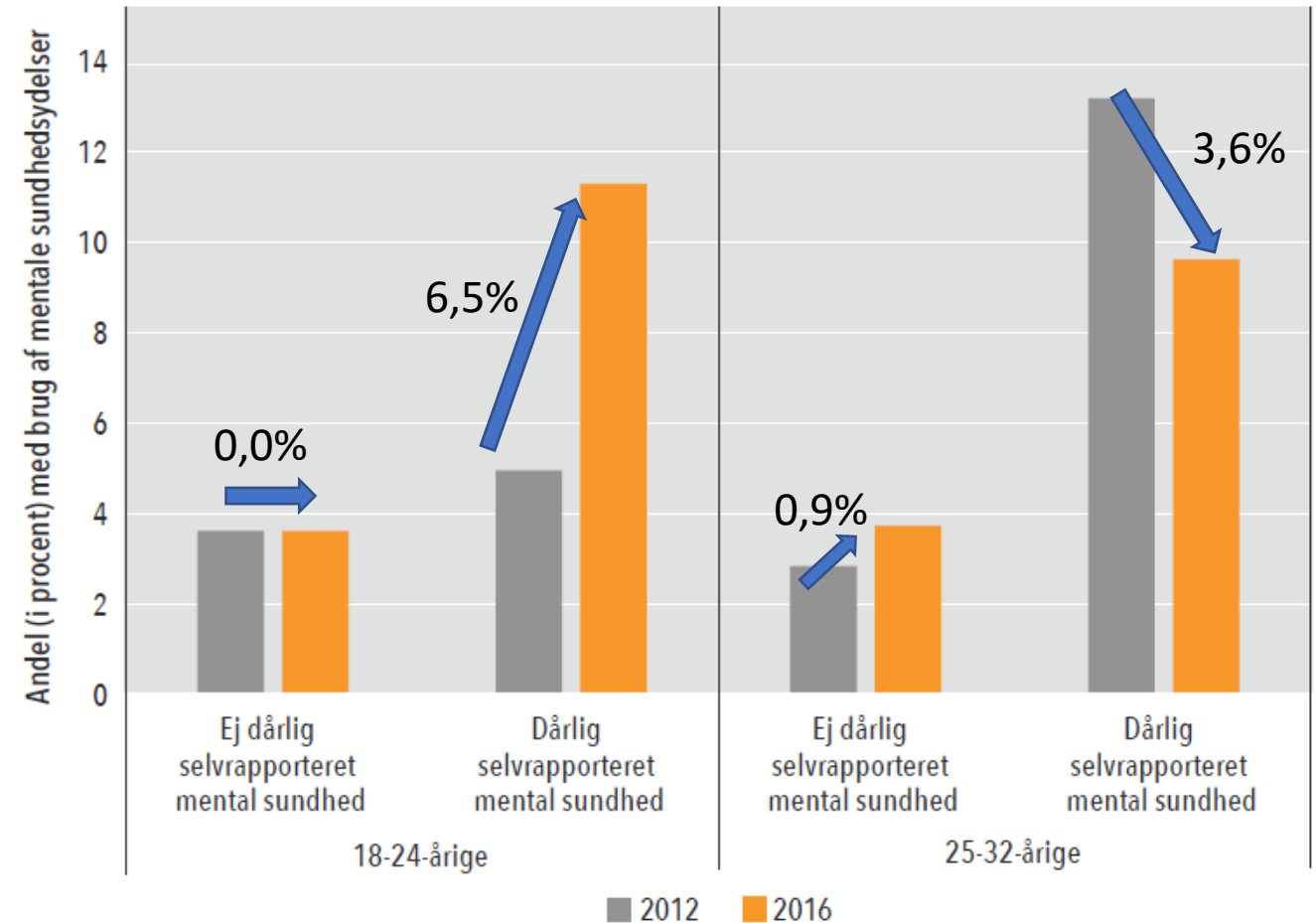
Hvornår skal vi være bekymrede over den udvikling vi ser?

- Lav selvrapporteret mentalt sundhed=> psykiatrisk diagnose
 - Hvis sammenhængen er konstant over tid: Øget pres på psykiatrien
 - Hvis sammenhængen svækkes i takt med at flere selvrapporterer om dårlig mental sundhed: Udviklingen kan være et udtryk for at man er blevet mere tilbøjeligt til at rapportere om dårlig mental sundhed

Hvad er de langsigtede konsekvenser?

Sammenhæng mellem selvrapporteret dårligt mentalt helbred og senere brug af mentale sundhedsydelser

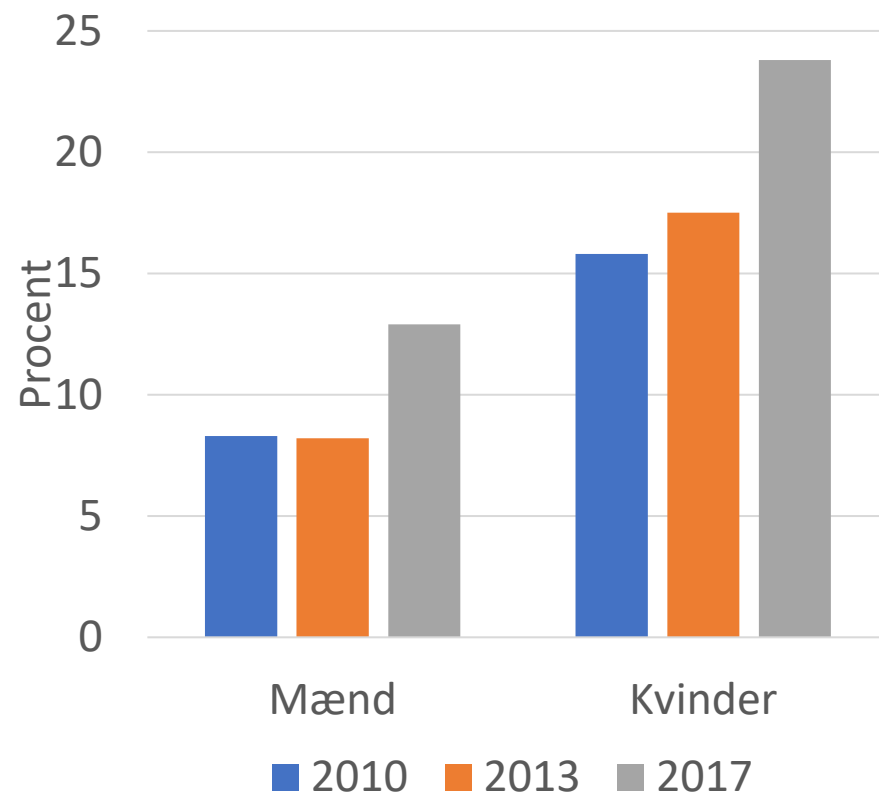
Figur 2. Andel, som har brugt en mental sundhedsydelse

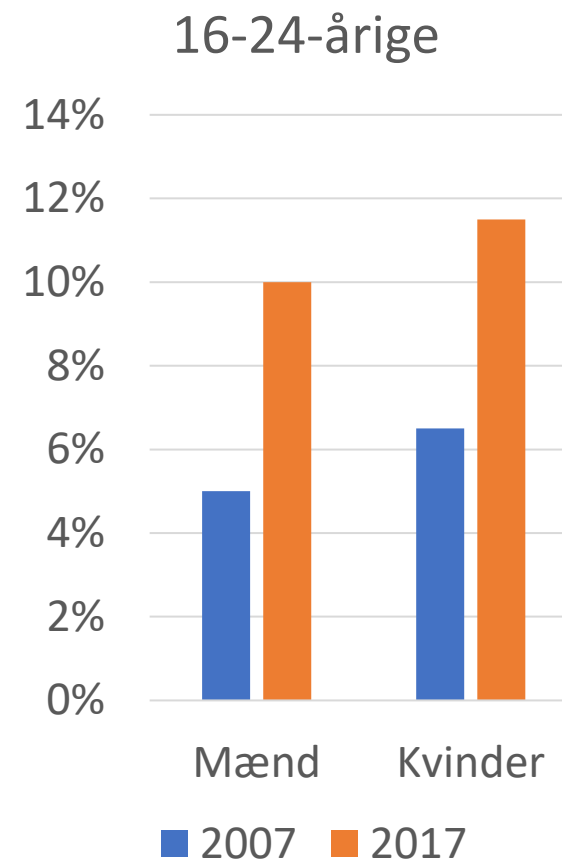
Opsummering

Opsummering

Andel med selvrapporteret helbred

Prævalens for kontakt med psykiatrien

Opsummering

Hvem driver disse udviklinger?

- Ingen socioøkonomiske forskelle på stigningerne
- Stigninger blandt både mænd og kvinder

Opsummering

Hvad driver disse udviklinger?

- Ingen tegn på store problemer blandt 12-talspigerne (m/k) – tværtimod!
- Mental sundhed er kommet på den sundhedspolitiske dagsorden
- Det psykiatriske behandlingssystem har undergået store forandringer hen over perioden

Opsummering

Hvad er de langsigtede konsekvenser?

- Sammenhæng mellem brug af mentale sundhedsydelser og senere arbejdsløshed
 - Konstant eller forstærket over tid
- Sammenhæng mellem selvrapporteret dårligt mental helbred og senere brug af mentale sundhedsydelser
 - Udviklingen over tid peger i forskellige retninger